

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINA«, Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-28
Račun Poštne hranilnica podruž v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za tuzemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 21. junija naslednje vojno poročilo:

Motorizirani oddelki so pri svojem nadaljnjem pohodu proti vzhodu zasedli Bardijo.

Včeraj se je začel napad na Tobruk, ki ga podpirata italijansko in nemško letalstvo z množstvenimi operacijami. Kljub ostri sovražni obrambi se operacije ugodno razvijajo. Še do večera so vrle osne čete izvojevale mnogo utrd v zunanjem obroču. Na Črnem morju je naš brzi torpedni čoln pod poveljstvom korvetnega kapetana Curzija Castagnaccia torpediral in potopil sovjetsko podmornico »Ekvok«. Nekaj njenih mornarjev je bilo ujet.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavilo dne 21. junija tole izredno vojno poročilo: Po včerajšnjih srditih bojih, v katerih je bil sovražni odpor strt, se je davi 21. t. m. ob 7. uri javil angleški parlamentarec pri poveljništvu našega 21. Armijskega zbora, da ponudi predajo v imenu poveljnika tobruške trdnjave.

Osnove so zavzele Tobruk, trdnjavo, mesto in luko.

Ujeto je bilo 25.000 ljudi, med njimi več generalov. Obseg znatnega plena je treba še ugotoviti.

Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je objavilo 22. t. m. vojno poročilo, iz katerega pozvemamo:

V severnem delu trdnjave Sevastopolja je bila osvojena utrjena postojanka »Lenin«.

Tako so zdaj vse trdnjavske postojanke na bojišču severno od Sevastopolja z izjemo one ob obali v nemških rokah. Letalstvo je tudi včeraj z močnimi silami podpiralo borbe okoli Sevastopolja. Neke sovjetske motorne torpedovke je bila pri svojem izpadu proti luki Jalti v Črnem morju tako poškodovana od obalnega topništva, da jo je smatrati za izgubljeno. Nočni napadi letal so povzročili v raznih okrajih mesta Rostova obsežne požare. Na ostalih odsekih bojišča je bilo vojno delovanje le krajevnega značaja. Včeraj je angleško letalstvo v teku akcij proti obalam Rokavskega preliva izgubilo devet letal. Neke nadaljnje britansko lovsko letalo so sestrelili čolni nekega rečnega brodovja. Angleška letala so izvršila podnevi neuspešne napade proti severozapadni obali Nemčije in proti obmejnemu področju. Med nočnim bombardiranjem angleškega letalstva, izvršenim nad mestom Emdenom, so nastali požari predvsem v stanovanjskih četrtih. Sestreljeno je bilo deset napadajočih letal.

Iz Berlina poročajo:

K novemu potovanju Churchilla v Zedinjene države

pripominjajo v vrstah berlinskih politikov, da je očiten znak stiske. V teh vrstah izjavljajo, da je mogel samo strah pripraviti Churchilla do tega, da se je odpravil na neprijetno pot. Eden izmed glavnih razlogov Churchillovega potovanja je za Anglijo neugoden razvoj bitke v Severni Afriki. V Berlinu pripominjajo k hvalisanju angleško-ameriške propagande, ker je uspelo Churchillovo potovanje v Zedinjene države opraviti čisto tajno, da to pač ni bilo težavno, češ da Churchill še teden dni prej sam ni vedel, da se bo odpravil na pot.

Iz Münchena poročajo:

Prva obletnica vojne med Nemčijo in Rusijo

je dala listom priliko, da so ji posvetili dolge članke, v katerih so obdelali dogodke, ki so vodili do vojne. Zaradi sovjetskega širjenja proti zapadu in naraščajoče komunistične nevarnosti se je bilo treba braniti, naglašajo listi. Potem

Javna uprava mora delovati v okviru stroge zakonitosti

Rim, junija.

Duce je izdal okrožnico, ki je bila dostavljena vsem ministrstvom. Okrožnica pravi:

Ponovno sem imel priliko ugotoviti, da so posamezna upravna oblastva zahtevala ali predlagala zakonodajne ukrepe, s katerimi naj bi se omejilo ali celo ukinilo sodstvo nad določenimi čini javne uprave. Ta zahteva je v popolnem nasprotju z načeli fašistične vladavine, ki hoče, da javna uprava deluje v okviru stroge zakonitosti. Imel sem že priliko opozoriti na to, da je nadzorovanje pravosodnih organov bistvenega pomena za dosego rednega poteka in opravljanja javnopravnih funkcij. Zaradi tega

javna uprava ne sme ovirati pravosodno zaščito, ki ima namreč braniti pravice in zakonite koristi, ki bi se z upravnimi čini prekršili, marveč mora dopustiti, da se ta zaščita uveljavi v celoti in v smislu našega reda.

Kakor sem opozoril že v okrožnici z dne 3. avgusta lanskega leta, se ne sme onemogočiti tak postopek, ki je osnovnega značaja za ves sodnopravni državni red, ne na področju upravnega, ne na področju rednega pravosodstva. Zaradi tega odredjam, da posamezna upravna oblastva opuste vse predloge glede ustanovitve posebnih sodnih organov ali glede omejitev redne pristojnosti državnega sveta. Vse ministre opozarjam na strogo izpolnjevanje teh odredb.

Prepoved kroženja in postajanja na ozemlju v širini enega kilometra ob železniških progah

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega zbora odredjata na podlagi zadevnih predpisov vsak po svoji pristojnosti, ker smatrata za potrebno, da se iz vojaških razlogov in ozirov javne varnosti omeji kroženje in postajanje v neposredni bližini železniških prog pokrajine:

Člen 1. Kroženje in postajanje na prostem polju v širini enega kilometra na obeh straneh vseh železniških prog pokrajine sta v urah nočne prometne zapore povsem prepovedana.

Člen 2. Prebivalci hišnih skupin ali osamljenih hiš, stoječih v prepovedanem kilometru, smejo še nadalje bivati v njih, nikakor pa ne smejo

krožiti in postajati po njivah, travnikih in gozdovih tega pasu.

Člen 3. Zoper vsakogar, razen zoper po prednjem členu izvzete osebe, ki se zaloti, da prehaja ali postaja v prepovedanem pasu, se uporabi orožje brez kakršnegakoli opozorila ali poziva.

Člen 4. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, z zaporom do dveh let ali v denarju do 5000 lir.

Za sojenje kaznivih dejanj je pristojno vojaško vojno sodišče II. armade, ljubljanski odsek.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan, ko se nabije.

Zaposlitev dolenjskega delavstva je porasla

Pregledno, dati ne popolno sliko o zaposlenosti in zdravstvenih razmerah dolenjskega in belokrajinskega delavstva dobimo iz poslovalniške statistike, ki vodi pregled o zavarovanih delavcih razen o rudarjih, za katere se briga bratovska skladnica. Po tej statistiki lahko ugotovimo, da je zaposleno največ delavstva na področju novomeškega zdravstvenega okoliša, kateremu sledita črnomeljki in mokronoški okoliš, medtem ko imata Kostanjevica in St. Jernej le malo zavarovancev, kajti tam ni večje industrije in ne večjih obrtnih podjetij.

Pretekli mesec je bilo pri novomeški poslovalnici zavoda za socialno zavarovanje zavarovano 3169 oseb, od tega približno 850 žensk. Število zavarovancev se je torej v enem mesecu zvišalo za okoli sto. Vzrok temu je, da so se začela nekatera javna dela. Mnogo delavcev pa je dobilo kruha tudi pri gozdnih delih, zlasti pri sekanju gozdov. Precej delavcev je zaposleno tudi pri nadaljevalnih vodovodnih delih v Suhi in Beli Krajini. Pred leti je bilo meseca maja zaposleno pri tej poslovalnici približno 700 do 800 oseb. Število zavarovancev pa bi bilo še precej večje, če bi bili všteti še rudarji, katerih pregled vodi bratovska skladnica. V mokronoški usnjarni je zaposleno 159 delavcev.

omenjajo spopad in sijajno vojskovanje od junija do oktobra l. 1941. List »Münchener Neueste Nachrichten« pravi: V oktobrskih dneh se je že dvignila pest nemške vojske, da bi zadala zadnji udarec, a je prišla nepreračunljiva usoda in je pest bliskovito ustavila. Zima je zemljo spremenila v veliko močvirje, v katerem je gibanje motoriziranih oddelkov zastalo. Z zmago pred očmi se je moralo nemško vrhovno poveljstvo vdati silam narave in zapovedati povratek do zimskih postojank. Potem je list omenil dolgo in zagrizeno zimsko vojskovanje in žrtve, ki jih je doprinesel nemški vojak, in podaril, da se je nemška vojska, brž ko je bila zima pri kraju, spet spustila v boje pri Kerču in Harkovu, ki se bodo končali s sovjetskim porazom.

Bolgarski list »Dnevnik« je prinesel poročilo, s katerim potrjuje, da so bila ameriška vojna letala prisiljena pristati na turških tleh.

Takole piše med drugim: »Pred dnevi so bila štiri ameriška letala prisiljena pristati na tur-

škem ozemlju. To se je moglo zgoditi tudi najboljše letalce na svetu. Iz zanesljivega vira pa se je izvedelo, da ne gre samo za stroje, ki so bili prisiljeni spustiti se na tla zaradi pomanjkanja bencina, temveč so ta letala letela skupaj z močno skupino drugih letal, ki je preletela turško ozemlje in s tem prekršila turško nevtralnost. Ameriški letalci sami, piše bolgarski časopis, so povedali v Ankari, da so prileteli iz Sirije čez južno turško mejo v bližini turškega mesta Kirkisa. Leteli so čez turško ozemlje 6000 m visoko, da bi se potem lahko vrnili po isti poti. Med poletom pa je nekaterim teh letal zmanjkalo bencina in so morali na tla. O kršitvi turške nevtralnosti uradna poročila ničesar ne povedo. Poudarjajo le dejstvo, da so bila letala primorana pristati na turških tleh, ker jim je zmanjkalo bencina. Zaradi vsega tega; končuje svoja izvajanja bolgarski časopis, se v Ankari vprašujejo, kakšno stališče bo zavzela turška vlada do kršitve turške nevtralnosti in v koliko so turški protiletalski topovi nastopili, ko so se tuja letala pojavila nad Turčijo.



GOSPODARSTVO

Dež je prišel ob pravem času, a še ni dovolj namočil zemlje

Novo mesto, junija. Košnja smo opravili ob sušnem vremenu, ki je postajalo že kar nevarno za njive in sadovnjake. Zdaj pa je vendarle dež namočil žejno zemljo. Prav v zadnjem trenutku je prišel in rastlinstvo, ki je zaostajalo, je bujno pognalo.

Ko je bila zemlja že precej zmočena, se je osipavanje krompirja opravljalo lažje. Povprečno kaže krompir prav dobro in ga Dolenjci že težko pričakujejo, saj starega krompirja tudi že najtrdnější kmečki domovi nimajo več v izobilju.

Mnogo slabše od krompirja kaže letos pšenica, ki je redka. Edino na res dobro pognojenih nji-

vah tudi pšenica obeta dobro žetev. Prav dobro kaže tudi turščica in fižol, ki so ju posebno v novomeški okolici znatno več zasadili kakor zadnja leta. Prijeten pogled nudijo zdaj vrtovi v Novem mestu in okolici, ki so se lepo obdelani prav bujno razbohotili.

Prav tako obeta sadje dobro letino. Posebno češnje, ki lansko leto sploh niso obrodile, kažejo, da bodo letos dale dvojni pridelek. Črešnje so posebno v Brusnicah dobro obrodile.

Vsej Dolenjski se obeta prav dobra letina, če ne bodo nastopile kake večje vremenske neizgode.

Ob pravem času pokošeno in hitro posušeno seno je redilno

Tiste, ki svojih travnikov še niso pokosili, opozarjamo na ugotovitve strokovnjakov, da je seno pozne košnje glede hranilnih snovi manj vredno. Če kosimo tedaj, ko je trava še v cvetju, dobimo sočnejšo in redilnejšo krmo kakor pri poznejši košnji, pri kateri dobimo sicer več trave, ki pa je že preveč zrela in je izgubila del hranilne vrednosti.

Pa tudi zaradi manjvrednega plevela na travnikih je ugodnejša košnja priporočljivejša. Zgodnejša košnja prepreči dozorevanje plevela in njegovo nadaljnje širjenje. Pri pravočasni košnji trava tudi lažje ponovno požene in bolje rase, kar omogoča drugo in celo tretjo košnjo.

Pri košnji je treba posvetiti posebno pozornost tudi sušenju pokošene trave. Krme naj ne močita dež in rosa, zato naj se trava čim preje posuši. Z vsako uro, ko pokošena trava še živi, se v njej manjšajo hranilne snovi, dež pa izpira iz nje najboljše sestavine. Zaradi vpliva rose ni priporočljivo pustiti napol posušeno seno razprostrto na travniku, temveč je treba seno zvečer zgrabit v kopice, drugi dan, ko se rosa osuši, pa spet raztrositi, da se čisto posuši. Zato se v krajih, kjer je precej vlažno, poslužujejo za sušenje kozolcev.

Posušeno seno, ki je spravljeno v shrambi, se pozneje še znoji in daje od sebe poslednjo vlogo. Pred koncem znanjenja, ki traja približno šest tednov, se seno ne sme pokladati živini.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki rabnikov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisariatu znova predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani in jih je ta odobril. Cene, ki veljajo od ponedeljka 22. t. m. dalje do novega cenika, so:

kislo zelje na drobno 3, kmečko kislo zelje 2,50, kislja repa 2, nova repa 2, ohrovt 4, karfiola 5, bučke 4,50, grah 4,50, kolerabice 3, rdeča pesa brez listja 3,50, rdeči korenček brez zelenjave 3,50, črna redkev 1,50, redkvice 3, osnaženi bren 4, šopek zelenjave za juho 0,50, peteršilj 4, por 3, zelena 4, čebula 3, šalota 5, česen 7,

glavnata solata 3, radič 3, špinača 4, beluši 9, rabarbara 4, češnje hrustavke 6, navadne češnje 5, gozdne in vrtno jagode liter 8, borovnice liter 4, suhe bezgove jagode liter 6, suhi šipek kilogram 8, kilogram svežega lipovega cvetja 10, kilogram subega lipovega cvetja 20, jajca 1,75 lire kos.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini. Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene.

Drobne vesti

Italijansko žitno gospodarstvo v novem gospodarskem letu. Kakor smo že poročali, bodo odkupne cene za žito kakor tudi cene za mlevske izdelke in kruh ostale v Italiji tudi po novi letini nespremenjene. Sklep, da se ne povišajo odkupne cene za žito, je bil storjen spriču okolnosti, da se obeta dobra letina in da bodo kmetje glede na večji pridelek pri nespremenjenih cenah dosegli večji izkupiček za prodano žito. Državne nagrade za predčasno oddajo žita bodo ostale nespremenjene. Z novo žitno letino so razširjeni predpisi glede odkupnih cen tudi na proso, graharico in volčji bob.

Komaj posušene krme ne pokladaj živini. Seno, ki se je pravkar posušilo, ni zdravo za živino. Čeprav misliš, da je že čisto suho, še ven-

dar ni. Kakor pravijo, se po sušenju seno še kakih šest tednov znoji. Toliko časa torej ne dajaj sena ne govedu, ne konjem, pa tudi ne kuncem.

Kunci imajo navadno premalo zraka, svetlobe in snažnosti. Kakor vsaka druga žival mora tudi kuncem imeti dovolj svetlobe in zraka, pa v snažnem mora bivati. Če nimajo kunci teh pogojev, moraš prej ali slej pričakovati, da se jih bo lotila kužna bolezen in ti jih pobrala. Kar se svetlobe tiče, ne sme biti neposredna solnčna, temveč takšna, da solnce ne obseva živali. Poleg hrane, ki ne sme biti nikdar pokvarjena in ki jo moraš dajati živalim vsak dan ob istem času, so svetloba, zrak in čistost tisti pogoji, ki se jih moraš držati, da ti bo reja občutljivih živali dobičkonosna.

ni bilo mogoče najti nobenega zlata več in je večina zagrenjenih in razočaranih iskalcev zapustila tiste kraje, je obrnil tudi Uppins tistim krajem hrbet. V petih letih si je pridobil veliko premoženje z načinom, ki je bil daleč od poštenja. Odpotoval je v Los Angeles, kjer je znal svoje bogastvo še pomnožiti.

Leta 1930. se je preselil milijonar Uppins v Honolulu, kjer si je dal zgraditi krasno palačo, v kateri je hotel mirno uživati sadove svojega odenštva. Toda mož ni našel tu zaželjenega miru. Komaj je bil leto dni v Walkiju, mu je umrla hči. Neznani zločinec jo je zadavil v njeni spalnici. Kmalu potem je obiskal edini sin svojega očeta. Tistega jutra, ko se je hotel vrniti v San Francisco, ga ni bilo več na izpregled. Oče je odšel v sinovo sobo in ga našel tam obešenega. Policija ni mogla pojasniti zagoneznega zločina. Domnevala je, da je storil oba zločina neki Havajec iz sovraštva do Američana.

Zdaj je pa umrl nasilne smrti še Uppins sam, star 74 let. Tri kroglice so mu pretrgale nit življenja. Policija je osumila umora njegovega slugo, ki je tudi priznal, da je umoril oba Američanova otroka. Uppins da ga je pred 40 leti utičil in obenem pognal na beraško palico več sto iskalcev zlata. Ze takrat je hotel izročiti brezvestneža sodišču, toda po ameriških zakonih mu ni mogel do živlega. Po naključju je pa leta 1938 izvedel, da išče Uppins slugo, in sprejel je to službo samo zato, da se je mogel naposled maščevati nad oderuhom, ki ga je bil pred 40 leti pahnil v pogubo.



Domači zdravnik

Alkohol in nikotin sta često kriva nenadne smrti

Poleg trenutne smrti, ko ugasne človeško življenje v nekaj sekundah, so tudi taki primeri, ko traja umiranje vsaj nekaj minut, toda brez vidnih znakov bolezni. Načelno moramo ločiti primere nenadne smrti pri otrocih in odraslih. Pri otrocih spet je treba razlikovati primere nenadne smrti po starosti. Pri novorojenčkih nastopi nenadna smrt zavoljo poškodb med porodom, v prvi vrsti pa zavoljo boleznih dihal in prebavil. V poznejših letih so otroci zelo podvržena nalezljivim boleznim, ki kaj rade povzročijo nenadno smrt.

Pri odraslih povzročajo največkrat nenadno smrt boleznih srca in motnje v krvnem obtoku. Takih vzrokov nenadne smrti je od 40 do 50 odstotkov. V zadnjih 30 letih je močno naraslo število žrtev nenadne smrti zaradi motenj v krvnem obtoku. Moški so razmeroma prej podvrženi nenadni smrti kakor ženske.

V primerih, ko nastopi nenadna smrt zaradi srca, gre v prvi vrsti za neke izpremembe v srcu samem, kar je navadno posledica čezmernega uživanja alkohola in nikotina. No, in prav moški največ pijejo in kadijo, prav zato je nenadna smrt med njimi številnejša kakor pri ženskah. Seveda pa je še vrsta drugih vzrokov nenadne smrti. Od zdravnikov dognano dejstvo je: Kdor živi redno življenje, se mu skoro ni bati nenadne smrti.

Starost in spolna oslabeitev

Preosnova človeškega telesa med tako zvanim klimakterijem (doba, ko človek izgublja svojo spolno silo) zahteva kot stanje telesne in duševne razdraženosti posebno pozornost. Pri ženski se pokaže klimakterij v prenehanju delovanja spolnih žlez, na zunaj pa v prenehanju mesečnega krvavenja, kar se zgodi navadno med 48. in 50. letom. Pri moškem se vleče pešanje delovanja spolnih žlez skozi več let.

Če je živel človek nepremišljeno, se navadno težavno sprizajni s posledicami skromnejšega gospodarjenja s pojemajočimi močmi. To povzroča človeku tudi težkoče. Napačno je seveda, če hoče moški prihraniti omejitve v uživanju alkohola in nikotina do starih let, ko se že kažejo na srcu, ožilju in dihalih slabe posledice obojega zastrupljanja. Če je človek skozi trideset let kadil cigarete ali vlek pipo in če se začne počasi kazati posledice tega na telesu, ne doseže zdravnikova prepoved kaje in pitja nobenega uspeha, ker je že prepozno. Škodljive posledice so posegle že pregloboko, da bi jih bilo mogoče z omejitvijo še odstraniti. Pod gotovimi pogoji lahko povzročijo omejitve celo poglobitev starostnih pojavov.

Ženske se med klimakterijem največkrat pritožujejo, da jim pritiska kri v glavo. Poleg tega so slabe volje, razdražljive in potrte. V tem stanju mora mož pač potrpeti z ženo. To je naravni zakon in reden razvoj, ki proti njemu človek ne more ničesar storiti. Obzirnost in potrpežljivost sta pri tem potrebni. Ščasoma pojavi neugodja sami po sebi spet izginejo in porušeno ravnotežje se obnovi.

Tudi moški ima kakor rečeno svoj klimakterij. Pri njem se kaže po večini v neutemeljenem občutku strahu, v nespečnosti in v močnejšem utripanju srca. Tudi slab spomin in brezbriznost sta navadno značilna pojava pri moškem klimakteriju. Ti in podobni pojavi nastopijo pri moškem med 50. in 60. letom.

SOTRPIN

Gospod: »Sofer, moja tašča mora na vsak način dobiti še večerni brzi vlak. Glejte, da ne zamudite!«

Sofer: »Brez skrbi! Vozil bom, kakor bi šlo za mojo taščo.«

DVE LJUBEZNI

Znova je namočila pero ter začela drugače, a znova je zmečkala papir in ga vrgla za drugimi v koš.

Zaslišal je plaho trkanje in že je stala pri nji Izabela.

»Prosim vas, gospodična, pojdite hitro dol. Berti je strašno slabo. Hitite, čakajo vas.«

Listek ni bil napisan in cula ni bila povezana, kajti opolnoči je zdravnik izjavil, da ima Berta pljučnico, in Eliza je znova prevzela nadzorstvo v bolniški sobi.

Spet je bilo novo leto, zdaj 1846., in časopisi so napovedovali višje davke, širše krinoline in nove obmejne spore.

Eliza Deportova je pričakovala novo leto v svojo sobi v Praslinovem poletnem gradu. Vse preteklo leto ni niti enkrat pošteno videla Pariza, ker se je morala ves čas posvečati eBrti, ki je sicer prebolela bolezen, a je ostala šibka. Zdravnik ji je priporočil morje in stari grof Sebastiani je velikodušno povabil družino na svoj dom v Olmetu. Med potjo pa sta se oče in mati sprla in vojvodka se je vrnila v Pariz. Vojvoda in otroci so prišli brez matere na Korziko. V časopisih so se znova pojavila posmehljiva namigovanja in stari grof je temeljito izpraševal Elizi vest. Vendar je sklenil, da ne sme takoj iz hiše, ker bi s tem le prilili novega olja v ogenj. In boste razložili vojvodki, da ostanem le na vašo zahtevo?« je vprašala Eliza. »Da bo vedela, da je bil to vaš sklep.« Starec se je namrščil: »Razložil ji bom. Moj zet in moja hči pa morata večkrat skupaj med ljudi. Vojvoda si bo dobro premislil še nadalje poniževati mojo hčer.«

Ko so se vrnilli s Korzike, je prišlo med vojvodko in njenim možem do navidezne pomiritve. Skupaj sta hodila na ples in zabave, nia sprehode in v gledališče. Vojvoda je bil ves obkrožen s Sebastianijevimi sorodniki. Eliza je slutila, da pazijo na vsak njegov korak. Vselej, kadar je prišel na grad, je bil zamišljen in mračen.

Jesen se je izvršila Izabelina poroka. Poročila se je z bogatim trgovcem. Družina je za nekaj časa pozabila lastne skrbi in nespornizume ter se vsa posvetila sreči mlade neveste.

Tako je zdaj spet prišlo novo leto in našlo Elizo samo v njeni sobi. Ni ji bilo do spanja, čeprav je bila ura že pozna. Ker ni mogla biti v Parizu, se je tolažila s tem, da je napisala nekaj pisem svojim starim prijateljem: Remejovima, gospe Merovi in svojemu novemu prijatelju pastorku Monodu. In potem je dolgo strmela na nepopisan papir, ki je ležal pred njo na mizi. Tako prazen in ves bel ji je ležal pod rokami, vendar ni smela napisati edino pismo, ki bi ji nocoj olajšalo srce. Tudi če bi bilo to le golo »Srečno novo leto«, naslovljeno njemu in podpisano z začetnicami njenega imena, bi lahko prišlo v neprave roke ter znova izzvalo sumničenja in namigavanja.

Vse je šlo gladko v prvih mesecih novega leta. V začetku poletja so Praslinovi najeli vilo ob morju. Zadnja je prišla tja Eliza z najmlajšima otrokoma. Vojvodka jo je sicer ljubezljivo sprejela, a je izjavila, da ne bo jedla z njo za isto mizo.

To je bil prvi povod za spore. Vila je bila majhna in dvojno podajanje obedov ni potekalo tako lahko kakor doma v Parizu. Vojvoda je na to opozoril vojvodko ter ji očital ljubosumnost. Ko pa jo je naposled pustil samo in je rajši jedel z otroki in vzgojiteljico, so bili prepripi spet na dnevnem redu. A naj je karkoli že razdražilo vojvodko, poslednji krivec je bila zmerom Eliza.

»Ta ženska je nora,« je mislila Eliza. »Sebe in njega tira v obup.« Navidezna pomiritev je le še povečala njegovo neznožno ravnodušnost do žene. Ona pa ga niti za trenutek ni pustila samega. Tako je postajalo življenje dan za dnem tegobnejše.

Bil je krasen poletni dan in Eliza je z mlajšima otrokoma ležala na pesku ob morju. Starejše deklice so bile šle z očetom na izlet.

Morje je bilo toplo in otroka sta veselo skakala po vodi in se škropila. Ko so se proti večeru vrnili domov, je bila vila prazna. Zatekli so se v salon, ki je bil prijetno hladen. Kmalu so se vrnila tudi dekleta. Luiza je sedla za klavir in začela igrati. Po hiši je zadonel smeh razposajenih otrok. Marija in Celesta sta zaplesali. Potem sta se zavrteli še Amalija in Berta. Eliza je sedela na divanu in zadovoljno opazovala otroke.

»Gospodična, vi nam zdaj zaigrajte polko,« je zaprosila Luiza. »Tudi jaz bi se rada malo zavrtela.«

Eliza je z veseljem sedla za klavir. Videla je, kako je šla Luiza na teraso, kjer je stal vojvoda, prišla očeta za roke ter ga potegnila v salon. Tako lahko in spretno sta se zavrtela, da je Eliza morala pobesiti oči. Zavidala je Luizi. Igrala je hitreje, v ušesih pa ji je šepetal tih glas: »Nekoč se boš spomnila vsega tega, nekoč, ko bo vse to že daleč za teboj in vas bo čas razgnal na vse štiri strani sveta.«

Znova in znova je ponavljala melodijo in silila plesalce, da se neutrudno vrteli dalje. Šele ko je na zrcalo pred njo padla senca in jo je Jurček vznemirjen potegnil za rokav, so ji roke odpovedale in ji omahnila na krilo. Ni mogla vstati, le ozrla se je in zagledala vojvodko, ki je stala med vrati. V prvem trenutku se nihče ni niti zganil. Potem se je težka postava med vrati zazibala in vojvodka je stopila naprej.

»Prosim, tako te najdem, Teo, po tolikih urah čakanja! Kakšen izgovor si boš zdaj izmislil?«

»Izgovor?« se je vojvoda prisiljeno nasmehnil. »Čemu izgovor, Fani? Tu sem, doma, in plešem s svojimi hčerami; za to se mi pač ni treba opravičevati?«

Vojvodkin pogled je zakrožil po sobi in se ustavil na Elizi, ki je še vedno sedela za onemelim klavirjem.

»S smehom ne boš ničesar popravil. Ali ti ni dovolj, da me ponižuješ doma? Me moraš tudi javno zasmehovati? Kaj misliš, kako mi je moralo biti pri srcu, ko sem te vsa nora čakala v vili Roži?«

»V kakšni vili? O čem pa govoriš, Fani?«

»O vili, kamor sta naju povabila Mantinijeva in kjer sem poldrugo uro zaman čakala nate. Le predstavljaj si, kako so me vsi spraševali po tebi in se spogledovali, ko sem sedela sama med njimi. Jaz pa si izmišljam zate opravičila, ki jim nihče ne verjame, medtem ko se ti tu krasno zabavaš! O, vem, kaj se dogaja za mojim hrbtom!«

»Prosim te, Fani, bodi trenutek tiho!« Vojvoda je izpustil Lizino roko in stopil pred hčere. »Ne vem ničesar o tem povabilu. Kako naj bi šel za teboj, ko pa mi ni nihče ničesar povedal?«

»Kratkomalo, tebi je vseeno, kam hodim. To je jasno! A če bi bil izvolil prečitati, kar sem ti bila napisala zjutraj, bi vedel. Pustila sem ti v vratih listek, ker z menoj sploh več ne govoriš.«

»Žal mi je, da sem ti prizadejal to neprijetnost. Zgodaj zjutraj sem peljal dekleta na izlet in pravkar smo se vrnilli. Tvoj dopis leži gotovo še neodprt na moji pisalni mizi,« je rekel hladno.

»To ti verjamem. Leži jih tam več neodprtih in v košari za papir še več. Morda pa kuriš z njimi in si nemara gospodična navija kodrčke s pomočjo tega ognja.«

Eliza ni slišala njegovega odgovora. Udarec je bil tako nepričakovan, da jo je obšla omotica. Soba ji je zaplesala pred očmi. Hotela je vstati, da bi odvedla otroke, a se ni mogla premakniti. Na ušesa so ji bile besede, a razločevala je svoje ime, ki se je znova in znova ponavljalo.

»Nikdar ne, Teodor! Ne bom več molčala. Naj izvedo tudi otroci, kako me mučiš, kako si se zavezal s to žensko zoper mene. Ko jim bo nekoč kdo zlomil srce, bodo to razumeli.«

»Za božjo voljo te prosim, Fani!«

»Ne izgovarjaj božjega imena! Bog sam ve, koliko sem prejokala, kaj vse sem pretrpela, odkar imaš v hiši gospodično Deportovo. Kakor da me nisi že prej dovolj poniževal. V mojem lastnem domu sedi ona na čelu mize, mene pa ste odrinili v kot.«

»Fani, bodi vendar pametna!«

Položil je roko na ženino ramo. A to jo je le še bolj razkačilo. Eliza je videla, kako so se njegovi prsti zarili v meso pod vijoličasto svilu. »Strašna mora biti njegova moč, ko se razjezi,« je pomislila s strahom. Obraz se mu je spačil. »Bog, naj ga ta ženska ne draži preveč! Nekaj moram napraviti, ne morem sedeti prekrizanih rok in ju gledati.«

Vstala je in prišla prestrašenega Jurčka za roko.

»Gospa, gospod!« Njen odločni, jasni glas je za trenutek udušil vojvodkino histerično kričanje. »Dovolite mi, da odvedem otroke.«

»Nikar se preveč ne trudite, gospodična! Le sedite nazaj za klavir! Začnite plesati, ne ozirajte se na nesrečno mater! Pustite me! Pustil me, Teo!«

Izrgala se mu je in preden so jo mogli zadržati, je planila na teraso in izginila po stopnicah, ki so držale k morju. Tako naglo jim je izginila izpred oči, da nihče ni mogel izpregovoriti, ne se premakniti.

Jasno je bilo, kaj je nameravala.

»Očka, očka!« je prva zakričala Luiza. »Zadrži jo!« Hotela je steči za očetom, a ta jo je potisnil nazaj v salon.

Eliza je sama vsa iz sebe mirila otroke, neprestano prisuškujoč, kdaj se bo od obale ali s sprehajališča razlegel prestrašen krik. A minilo je pol ure in vse je ostalo tiho. A preden so se v sosednji sobi oglasili koraki in glasovi, je minilo še pol ure. Elizi se je izvil vzdih olajšanja, ko je spoznala vojvodkin glas. Vojvoda je zagledala šele pri večerji. Lahna napetost v izrazu njegovih oči in v kotih ust je edina izdajala, da se je bilo pravkar nekaj zgodilo.

Po večerji je šel na balkon, Eliza je stopila za njim.

»Gospod, je zašepetala v temi. »Ne zatajite mi ničesar. Je zdrava? Si je kaj naredila?«

»Zdaj ne, čeprav sem že mislil, da bo prišlo najhujše. Morda bi bilo za vse nas boljše, če bi se to zgodilo.«

»Povejte mi vse! Kaj se je bilo zgodilo? Kaj dela zdaj? Tako dolgo vas ni bilo, da sem skoro zblaznela od strahu.«

»Nikjer na obali je nisem videl. Vso pot sem bežal, da so se ljudje začudeni ozirali za menoj. Potem mi je prišlo na misel, da je šla nemara v park in od tam skočila v morje. Ko pa sem zavil čez sprehajališče, sem jo zagledal v trgovini. Kakor da se ni pod milim Bogom nič zgodilo, je mirno nekaj kupovala.«

»Je to mogoče?«

»Bila je tako mirna, kakor sem zdajle jaz. Počakal sem, da je plačala, potem sem brž poklical voz in jo odpeljal domov. Pustil sem jo v njeni spalnici.«

»Je kaj rekla?«

»Nič posebnega. A tudi sam sem bil preveč razburjen, da bi jo bil kaj vprašal.«

»In kaj pravite k temu, gospod?«

»Ne vem, kaj naj rečem. Vem le, da se to ne sme več zgoditi. Nikoli ni bila še takšna pred otroki.«

»Kaj pa naj jaz napravim? Ostati ne morem pri vas, to je jasno.«

»Jutri boste šli z Luizo in obema mlajšima v Turin. Izabela si že dolgo želi, da bi jo kdo obiskal. Da, to bo najboljše.«

Stal je tako tesno ob nji, da je slišala, kako si je po tem sklepu odahnil. Ne da bi mu bila videla v obraz, je čutila, kako je vznemirjen in kako išče pri njej opore.

»In ko se vrnem iz Turina, kaj potem?«

Z obema dlanema se je krčevito oprjela hladne balkonske ograje, tako silno je želela, da bi ga smela prijeti za roko.

»Bog ve,« je zašepetal. »Bomo videli takrat. Zdaj pa, kakor da se ni nič zgodilo. Otroke potolažite, kakor veste in znate. Ne bo minilo štirinajst dni, pa vas bo sama prosila, da se vrnete.«

»Vendar moram misliti tudi nase, gospod. Slišali ste jo danes. Bojim se je. Sami veste, da sem dolgo potrpežljivo prenašala.«

(Dalje.)



NEKAJ ZA MLADINO

Tri naloge za preizkušnjo razuma

Preizkušnje razuma so zlasti potrebne takrat, kadar oddajamo kakšno odgovorno službo in hočemo, da bi jo dobil res razumen človek. Pogosto nam te preizkušnje dokažejo, da je človek, o katerem smo mislili, da je bogve kako pameten, v resnici vse prej kakor to: S temi poskusi so tudi dohnali, da je človeški razum navadno v šestnajstem letu že docela razvit.

Preizkušnje razuma so zlasti v Ameriki v navadi. Malo je služb, ki bi jih lahko dobili brez njih. Vodja podjetja zastavi vsem, ki se za službo potegujejo, več vprašanj, ki so v glavnem splošna, pa tudi takšna, ki se nanašajo na službo samo. Tudi spomin preizkušajo na ta način. Tekmovalac mora na primer gledati 10 do 15 sekund kakšno sliko in jo potem po spominu narisati ali kolikor mogoče natanko opisati.

Pogosto se zgodi, da se pomanjkljivosti na drugem. Prav dober spomin dobimo včasih pri kakšnem področju izenačijo z večjimi zmoglostmi ljudeh, ki sicer niso kaj preveč razumni. Tako se je na primer primerilo, da je bebec, ki je imel komaj razum triletne otroka, ponovil na pamet dolgo pridigo, katero je le enkrat slišal. Seveda pa ni razumel niti besedice tega, kar je povedal. V njegovih možganih je sledila samo beseda za besedo, ne da bi bil z njimi dojel tudi njih smisel.

Preizkušnje razuma so dognale, da ni razlike med razumnostima dečka in deklice. Nekaj let so deklke sicer bolj razvite, toda kmalu jih dečki dohitijo.

Za vzorec naj navedemo nekaj razumnostnih vprašanj. Vsakdo lahko na njih preizkusi svoje zmoglosti. Kakor pravijo, mora povprečni človek razvozlati prvi dve vprašanji vsaj v treh, tretje pa vsaj v petih minutah.

Prva naloga je tale: Mati pošlje otroka k vodnjaku in mu naroči, naj ji prinese sedem litrov vode. S seboj mu pa da dva lonca: enega, ki drži pet, in enega, ki drži tri litre. Kako bo deček natanko odmeril sedem litrov vode, če ima samo ta dva lonca? Vodo lahko preliva iz lonca v lonec in jo tudi proč izliva, začeti pa mora z večjim loncem.

Druga naloga se glasi: Deček mora prinesiti osem litrov vode in dobi s seboj lonec za sedem in lonec za pet litrov. Začeti mora z manjšim loncem. Tudi pri tej nalogi vodo preliva in po potrebi izliva proč.

A tretja naloga je nastopna: Deček mora prinesiti sedem litrov vode, s seboj pa ima lonec za štiri in lonec pa devet litrov. Začeti mora z

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4	5	6	7
8				9		
10				11		
			12			
13		14				15
		16			17	
18	19			20	21	22
	23			24	25	
		26		27		

manjšim loncem. Glede prelivanja in izlivanja velja isto kakor pri prvih dveh nalogah.

Če znate misliti, boste te naloge hitro rešili.

Rešitve, ki jih prinašamo v naslednjih vrstah, si oglej za preizkušnjo, ali si nalogo prav rešil, šele potem, ko si se pri nalogah malo spotil.

Rešitev prve naloge je tale: Deček napolni petlitrski lonec, potem pa zlije vodo v trilitrski, da ostane v večjem loncu dva litra vode. Vodo iz trilitrskega lonca zlije stran in zlije v ta lonec oba litra iz petlitrskega lonca. Potem napolni še petlitrski lonec, in tako ima svojih sedem litrov.

Pri drugi nalogi napolni deček petlitrski lonec in prelje vodo v sedemlitrskega. Potem napolni petlitrski lonec še enkrat in dolije k sedemlitrskemu toliko vode, da ga napolni. V manjšem loncu mu torej ostanejo še trije litri. Potem izlije vodo iz sedemlitrskega lonca, zlije vanj vse tri litre iz petlitrskega, napolni iznova petlitrski lonec in ima tako svojih osem litrov.

Pri tretji nalogi napolni deček dvakrat štiritrski lonec in zlije vodo obakrat v devetlitrski lonec. Manjši lonec napolni še enkrat in zlije iz njega manjkajoči devet liter v večji lonec. Tako mu ostanejo v štiritrskem loncu trije litri vode. Večji lonec zdaj izprazni, zlije tri litre iz manjšega vanj in manjši lonec iznova napolni. Tako ima zdaj svojih sedem litrov vode.

Vodoravno: 1. Priimek slovenskega pesnika, ki je umrl pred 30. leti. 5. Bolj redka beseda, ki pomeni toliko kakor sovraštvo; pri starih poganskih Slovanih bog zla, ki prinaša nesrečo. 8. Velika reka v Egiptu. 9. Lovca, ki ima srečo, ga je deležen. 10. Material s slovensko besedo. 11. Zaslužni možje so je deležni. 12. Deležnik glagola, ki pomeni toliko kakor skočiti, zagnati se in podobno. 13. Nikalnica. 14. Uživa se navadno s svinjskim prekajenim mesom in pri klobasicah. 15. Pol besede, ki predstavlja neki ud človeškega telesa. 16. Časovni prislov. 18. Bolezen v srednjem delu telesa, ki se odpravi z operacijo. 20. Prislov načina. 23. Reka, ki se steka v Dravo na Koroskem. 25. Hrib blizu Pragerskega. 26. Besedico rečeš, če komu kaj daš. 27. Veliki kamni.

Navpično: 1. Krstno ime pesnika, čigar priimek je treba najti na št. 1 vodoravno. 2. Vsaka obleka jih ima več (ednina). 3. Del žitne bilke s plodom. 4. Vrsta žita. 5. Ud (kakšnega društva) z drugo besedo. 6. Okoliš (lovski, rudniški itd.) s tujo besedo. 7. Hlodec, na katerem se sekajo drva. 9. Izraz za telo v vesoljstvu. 11. Slovenski izraz za neko alpsko rastlino z rdečim cvetjem; znana je pri nas bolj pod tujim imenom. 14. Beseda, ki jo kot vljuden človek izrečeš, če ti kdo napravi kakšno uslugo. 16. Kraj na Češkem, kjer ima Bata svoje tvornice. 17. Reka, ki teče iz srednjega dela Stranske na Madžarsko. 19. Predlog. 21. Pristav, ki ga k drevesu; z njim tudi udariš. 22. Tvoj najbližji sorodnik. 24. Visoka karta.

Dopolnilnica

- . . . m e ž = del pluga.
- . . . t e k = dan v tednu.
- . . . r a č = pobira darove.
- . . . m i č = kraj v Beli Krajini.
- . . . k a n = duhovnik.
- . . . a v a = del telesa.
- . . . t m a = naduha s tujo besedo.
- . . . n c a = vidiš jo, pa ni snov ne duh.
- . . . t e v = delo ob dozoritvi žita.
- . . . o v a = žena, ki ji umre mož.
- . . . n u h = paznik v haremu.
- . . . b i n = pri nas redko možko ime.
- . . . i r a = zapreka z drugo besedo.
- . . . k e t = mož, strog nasproti sebi.

Ko ugameš vse besede, preberi pare novodobljenih črk od besede do besede, pa dobiš znan naš pregovor.

Rešitev ugank iz št. 25. Križanka: vodoravno: 1. Deseti brat, 9. erar, 10. rima, 11. moda, 12. smet, 13. as, 14. on, 16. na, 17. meteor, 18. ti, 20. sirk, 21. ni, 22. vi, 24. ko, 25. le, 26. zanka + norma; navpično: 1. demant 2. Eros, 3. sad, 4. era, 5. brs (Srb), 6. Rim, 7. amen, 8. Tatari, 14. otika, 15. Neron, 19. iva, 21. nem, 23. in 25. i. r. — Posetnica: Primož Trubar.

Po Steubnu:

10

RDEČI VIHAR

Povest iz prve Indijanske vojne za Ohajo

Opletal se je, padel, se dvignil, letel nekaj korakov z nadičloveškim naporom, da mu je obraz popolnoma posnel, spet je padel — in ko se hotel še enkrat dvigniti, so mu dokončno odpovedale noge svojo pokornost. Na kolenih in na rokah je hotel plezati dalje, a tudi to ni šlo. Tedaj je dvignil glavo in je ječal komaj razumljivo:

»Brat moj — Tekumze — Tekumze — hoo, brat moj — brat —«

Njegovi sicer vedno negovani lasje so mu padali grdo razkuštrani čez ramena in po licih. V njih so bili drobci vejčja in smeti, njegova usnja na srajca je bila raztrgana. Mladenič je živavel iz več ran na glavi, na rokah in na nogah. Njegove hlače so bile na levi strani od vrha do tal precepljene. Ko je ranjenec zdaj kakor tožeča ranjena žival z navzgor okrenjeno glavó pogledal moža, ki so stali še nekaj korakov pred njim in so se sklanjali k njemu, zadržujoč jih, ko je bil siromak ječeč priklenjen na svoj prostor, so mu neprestano lile solze iz široko razprtih oči. Groza, brezmejna groza je odsevala iz te oči; očesni jabolki sta se nemirno sukali v svojih duplinah, kakor bi se bili hoteli skriti pred pogledi, katerih nista mogli prenesti. Toda te nesrečne oči so sevedno spet vračale k Loganu. In pri tem je mladenič jokal in zavijal in čule so se samo njegove besede:

»Hoo — brat moj hoo — hoo — Tekumze — brat moj —!»

Logan je prvi razumel, kaj se tu dogaja. Strašna slutnja mu je prešinila dušo. On sam je bil odposlal tega mladeniča, ki ga je skupaj s Te-

kumzejem spremljal k lordu Denmoru, odposlal ga je bil v naselbino v Jelovkriku, da bi tam sporočil novico: Vojna je na pragu. Iz Jelovkrika se je torej vrnil Tenskvatava. Če je tako z njim, kaj se je neki zgodilo z naselbino, kaj z družino, s plemenom? Da, kaj se je zgodilo v Jelovkriku!

Logan je pristopil k ječečemu mladenci, sklonil se je k njemu, položil je desnico na njegovo glavo in mu zašepetal tolažilne besede.

Tenskvatava je prisluhnil in dvignil glavo, neznano pa se je vrgel na tla in je skrli svoj obraz v tresočih se rokah. Tako je ležal nekaj časa, dokler ga ni Tekumze glasno vprašal:

»Kakšna nesreča se je zgodila, Tenskvatava? Pripravljaj! Mi smo možje in hočemo to slišati.«

Tenskvatava se je zdaj s skrajnim naporom oprl ob levico in je napol ležeč poročal:

»Prišel sem — k tvojemu viganu — v Jelovkriku — nikogar — ni bilo tu — pač — sporočilo je bilo — na koč — da je tvoj brat šel k Gritjuzu — šel je k ostirju ob Črni reki — Gritjuz jih je bil povabil — da bi pri njem — nekaj praznovali. — Tvoj brat je šel — obe skvavi (ženi) je vzel s seboj — in tudi — svoje tri otroke. In tvojega sina — in tudi tvojo hčerko — je vzel s seboj. Zveneč glas — in njen brat — in tvoja mati in njena sestra, o Tagajutah! vsi so šli...«

Tekel sem k hiši belega moža — kajti hotel sem jim — povedati — da se je — Tagajuta — vrnil.

Prišel sem — k ostirjevi hiši — velik prostor je bil pred hišo. Ko sem prišel — sem začul streljanje! — Tedaj sem začel hitreje dirjati in tedaj sem začul kriče in sem spoznal grozo in strah. — Toda beli možje — so peli — so prepevali.

In jaz — jaz sem gledal izza dreves — in jaz sem vse videl. Dali so jim — kosilo — in mnogo — mnogo ognjene vode (žganja). Ko so našli — pill — ko so se napili — so jih beli ljudje spravili v čoln — in so čoln — spustili po vodi.

Gritjuz — in mnogi — beli možje — so stali — na bregu — in so streljali — kakor da bi merili — na velike bele tarče. Bil je velik praznik.«

Mladi Indijanec, ki je izprva komaj ječjal, je počasi dobil dovolj sapa in je začel naglo pripovedovati:

»Če je kateri izmed belcev zadel katerega izmed naših, so vsi zarjuli in se zasmejali in veliki črni lovec je streljal in streljal in kričal: »pustite jih menit!« Klicali so ga za Boba; njegovo ime sem si zapomnil. In so grdo prepevali in so pili ognjeno vodo in so rjuli in se toliko po hrbtih in po bedrih in so se krohotali.

Sin tvoje matere se je dvignil v čolnu in je dvignil roke in je pel k Vakondi. Tedaj ga je pogodil veliki črni lovec; zadel ga je v glavo, da se je zgrudil v čolnu.

In potem — tvoje solnce, o Tagajuta — tvoj sinček se je jokal in solnce se je blestelo na njegovih zlatih lasih. Tedaj je črni lovec spet ustrelil in drobno solnce je padlo v reko! Od groze prevzet je tedaj Tenskvatava skočil v gozd. Letel sem skozi gozd, med drevesi, čez potok, čez reko, po kamenju. Nihče izmed naših ni več živ, vsi so mrtvi...«

Poslednje besede je zarjul iz sebe, potem pa se je s krikom vgriznil v desnico, kakor se obstreljena zver zagrizne v rano. Tresoč se od joka je obležal na tleh.

Logan, ki ga je najpozorneje poslušal, je razumel vse, vse. Dvignil je roke, kakor bi hotel moliti ali preklinjati. Toda na mestu, kjer je stal, se je zgrudil na tla kakor požagano drevo, ne da bi bila prišla kakšna beseda iz njegovih ust.

Tekumze je stal le kakšna dva koraka stran od svojega brata. Biskovito je potegnul bojni bat izza pasu:

»Ti, sramota naša, ti, pes, tresoč se žaba, mar nimaš noža, mar nimaš tamohavka, mar nimaš pesti?... Ali nisi mogel pasti po njih?«



Zenski vestnik

Za gospodinje je zdaj čas graha

Doba zelenjave je zdaj tu in našim skrbnim gospodinjam ni treba več toliko kakor pozimi ali prve pomladne dni premišljevat, kaj bodo opoldne ali zvečer postavile svoji družini na mizo in kako bodo pripravile cenen, a okusen obed. Ker je zelenjava zaradi vitaminov izredno koristna za presnavljanje človeškega telesa in za naše zdravje, se je gospodinje poslužujejo v veliki meri. Najlažje je seveda zdaj tistim gospodinjam, ki imajo doma vrtove in si z raznovrstno zelenjavo lahko hitro sestavijo in izpopolnijo svoj kuharski dnevni red. A tudi ostale gospodinje si jo morejo preskrbeti, ker je zdaj trg že dobro založen s prvimi sadjem in vsakovrstno domačo zelenjavo.

Najrajši kupujejo gospodinje prvi grah, ki zdaj še ni črvin in ga lahko uspešno uporabljajo na več načinov. Najokusnejši je, če ga pripravimo v omaki, tako da ga pražimo na masti z dodano moko, peteršiljem, čebulčkom in paradižnikom ter potem polijemo. Nato skuhamo še polento in obed je gotov. Če kuhamo juho, dodamo grah rižu, da posežimo okus. Dober je tudi pripravljen kot riži-biži. Ker je zdaj graha dovolj, si ga bodo pridne gospodinje oskrbele tudi za pozneje, tako da ga bodo doma posušile in kuhale še pozno pozimi kot riži-biži. Posušene grahove luščine pa lahko uporabljajo kot živinsko krmo.

Tobačni pepel kot čistilo in gnoj za lončnice

Pepela od cigar in cigaret ne mečimo proč, temveč ga spravljamo v pločevinasto škatlo, ki si dobro zapira. S takim pepelom se dajo prav lepo čistiti vse kovine. Ako so na kovinskih predmetih večji madeži, zmešajmo pepel z nekoliko kapljicami petrola in pustimo tako zmešan pepel nekaj časa na predmetu, nato ga pa dobro odrgnimo. Potem oplaknimo predmet z mlačno vodo in ga izgladimo.

Pri čiščenju zlatnine in srebrnine smo zmeraj nekoliko oprezni in boječi, toda pepel cigar in cigaret ne more niti najmanj škodovati.

Včasih postavimo iz ne previdnosti vročo posodo na polirano leseno ploščo in smo sami nase nejevoljni, ako nastanejo zaradi tega svetli madeži. Pa se da vse popraviti, in sicer spet s pepelom od cigar in cigaret. Pepel ovlažimo s petroljem in ga položimo na madeže. Čez kakih pet do deset minut odgemo zamašek nad svečo in z njim pepel dobro raztremo. Nato otreemo ta

mesta še z mlačnotoplino suknom. Če uporabimo naposled še polituro za pohištvo, je vse spet lepo v redu.

Naposled opozarjamo še na to, da ima pepel od cigar in cigaret v sebi vrsto snovi, ki jih potrebujejo cvetlice v loncih. Je torej dragoceno gnojilo. Toda kakor škoduje človeku, če se pogosto preveč naje, tako škoduje tudi cveticam preveč pepela. Za srednjeveliko cvetlico zadostuje največ do tri žličke pepela na teden.

Za kuhinjo

Presno zelje z rižem. Zeljnato glavo očisti, zreži na rezance kakor za solato, nato popari in odcedi. V kozi razbeli nekaj masti, dodaj drobno sesekljano čebulo, dve žlici paradižnikove mezge, dodaj zelje, ga polij s kozarcem kisa in vse skupaj praži. Ko je že skoro mehko, dodaj nekaj pesti riža in kuhaj toliko časa, da se riž zmeha. Daš na mizo kot samostojno jed, ki je prav izdatna.

Riževi cmoki so prav okusna jed. Za pet oseb vzamemo pol kilograma riža, ki ga skuhamo, osolimo in dobro odcedimo na rešetku. Nato ga damo v skledo, zlijemo nanj tri jajca in dodamo malo enotne moke. Vse skupaj zmešamo, napravimo emoke in skuhamo. Naposled jih zabelimo in polijemo z drobtinicami. Pripravimo še skledo solate in damo oboje kot obed na mizo. Če ti ni do solate, pa potrešes s sladkorjem in jih ješ kot okusno močnato ječi.

Presne borovnice z vinom. Na lepo oprane borovnice vlij malo vina in malo osladkaj. Prihraniš si kuhanje izv precej sladkorja, a še bolj zdrave so nekuhanne borovnice.

Zeljnata juha z rižem in krompirjem. Pol zeljnate glave zreži na debele rezance in praži v kozl, v katero si narezala precej čebule in dala nekaj masti. Zelje dušiš pol ure in potem ga potreseš z moko. Ko zarumeni, zaljješ, osoliš in prideneš nekaj olupljenih, na kocke zrezanih krompirjev in zakuhaš v juho primerno količino riža. Ko vse skupaj vre dobre pol ure, malo popopraj juho in daj na mizo.

Zabeljeni makaroni. Popari makarone s krompirjem in jih potem v mrzli vodi peri, dokler ni voda čista. Nato pristavi makarone v slanem kropu in skuhaš do mehkega. Kuhane osveži z mrzlo vodo. Vmes razbeli malo strovega masla ali pa masti. V razbeljeno mast daj sesekljano čebulo in žličo riževega zdroba, ki si ga napraviš tudi sama s tem, da si na primeren način zdrobiš riž. Ko sta čebula in zdrob rumena, stres vanju makarone, dobro jih premešaj in deni za 5 minut v pečico. Namesto strovega masla ali masti lahko vzameš tudi žličo olja. Olje mora biti zelo razbeljeno in mu je treba dodati več sesekljane čebule, da dobi prijetnejši vonj.

Češnjev pečenjak. Zdj po starem receptu napraviti češnjev pečenjak, je potrata. Treba je ubrati bolj preprosto pot. Raztepi v lončku sla-

beda pol litra razredčenega mleka, malo kakšnega nadomestila za smetano, slabega pol litra enotne moke, malo sladkorja in dva rumenjaka. Ko je testo gladko, primešaj trd sneg od dveh beljakov in vlij v pločevino na razbeljeno mast za dober prst na debelo. Po vrhu potresi liter češenj brez koščic. Najboljše so črne češnje. Postavi v pečico in lepo rumeno zapeci. Pečeno z vilicami razdobi ali razreži na koščke ter potresi s sladkorjem.

Koristni nasveti

Zelenega graha si lahko nasušiš. Pametna gospodinja nikdar ne pozabi, da si je treba poleti priskrbeti zalogo za zimo, in sicer čim najrazličnejše. Zato si pripravi tudi nasušenega zelenega graha. Zeleni grah zlušči in ga pusti vreti v slani vodi tri do pet minut. Nato ga odcedi, polij z mrzlo vodo, spet odcedi in pusti na rešetku, da se dobro odteče. Odtečenega razdevaj na tanko na čisto desko in suši na solncu ali v ohlajeni pečici. Med sušenjem ga moraš večkrat premešati. Dobro posušeni grah deni v vrečice ali škatle in shrani na suhem prostoru. Preden ga rabiš, ga namoči čez noč, potem ga pa skuhaš in pripraviš kakor neposušena.

Dišavna zelišča se sušijo v senci. Zdj ko imaš na vrtu vsega v izobilju, nareži majarona, pehtrana, prožiljke, šetrajka, timeza, žaybeljna, mete, melise in zelenega petršilja. Postuši vsako izmed teh dišavnih zelišč na papirju, in sicer v senci. Na solncu sušiti je slabo. Dobro posušeno zdrobi v prah in shrani v škatlah, na katerih imaš zapisana imena teh zelišč. Lahko pa shraniš ta zelišča tudi nezdobljena. Nasuši si tudi kamilic in pelina za domačo lekarno.

Suhe češnje so okusne. Sušiš lahko zlahko češnje kakor tudi drobnice. Da se lepše posušijo, jih popari z vrelo vodo. Sušiš jih na solncu ali štedilniku. Suhe shrani v škatlah. Skuhaš jih potem lahko za kompot, in sicer tudi brez sladkorja. Pa tudi za češnjev zavitek so uporabne, ako jih prej namočiš, da se napnejo.

Koliko tehta žlica kakšne reči. Navadno se kuharici pri kuhi ne ljubi, da bi vse reči stehala, ampak si pomaga z žlicami in žličkami. Tako je na primer žlička pecinige praška toliko kot trije gram. Žlica ovenih kosmičev je pet, moke 10, sladkorja 15, žlica zdroba 15, masti 20, žlička masti pet, žlica soli 20 gramov, štiri žlice vode šestnajstinka litra, osem žlic vode osminka litra. Gre zmerom za zvrhano žlico ali žličko.

Odstranitev neprijetnega duha iz steklenic. Deni v steklenico, iz katere neprijetno diši, nekoliko oglja in ga pusti nekaj časa v njej.

PREPAMETNA JE

Zoran: »Zakaj pa se tvoja sestra ne omoži?«
Miran: »Ker je prepametna, da bi vzela takega tepca, ki bi hotel njo za ženo.«

V brezmejnem ogorčenju zaradi obnašanja svojega brata je Tekumze zavihel bat k smrtnemu udarcu. Toda v poslednjem trenutku je pridržal. Kakor nevihta ga je prešinila misel na maščevanje nad zločinca.

Mar mu ni svetlolasec Mirko nekaj prej pripovedoval o črnem lovcu, ki se imenuje Bob Lajton?

Tekumze se je priklonil k Loganu, obenem je pogledal po svojem orožju: da vse je imel seboj, puško, lok, nož. Potuhnil se je kakor mačka, potem se je okrenil in zdriljal proti gozdu, prav v tisto smer, kamor je pred pol ure izginilo sedem morilcev.

Komaj je bil na bivoli sledi, ki je služila za pot k naselbin ob Modri reki, je že začel teči v počasnem teku indijanskih lovcev. V taksem teku pride človek naglo naprej in vendar ne izčrpa svojih sil. Kakor dober lovski pes je sledil svežim sledovom in ni bilo mogoče, da bi jih kako zgrešil. Z iztegnjenim vratom, s puško in lokom v levici, s tulcem na hrbtu — tak je hitel skozi gozd. Hinek, ki je na Loganove kričke hitel iz gozda, se je zgrozil, ko je zagledal mračni Tekumzejev obraz. Tekumze je šinil mimo njega brez besede, samo brezizrazno ga je pogledal postrani.

Kdo bi bil mogel povedati, kaj se je v teh trenutkih dogajalo v mlademu šavanu! Bil je doslej viteški in junaški bojevnik, drzen in nagel lovec, zvest in dober prijatelj. Po vseh teh vrtiln se je razlikoval od svojih soplemenjakov. Tudi on se je pred nekaj leti boril proti belcem, toda v resnici jih je doslej skoraj bolj občudoval, kakor sovražil.

Ko je Tekumze tekkel po stezi za morilcem, koder ga je bolj vodil nagib kakor komaj vidna sled na široki stezi, se je v njem nezadržno kopičil srd, črni, neusmiljeni srd, ki se je bolj in bolj zajedal v njegovo dušo. V tem strašnem

srdju je začutil z divjo radostjo, kako se mu krepijo moči, kako postaja njegov duh jasnejši, in že je slutil in se zavedal, da v boju s sedmimi belimi lovci ne bo podlegel, v boju, v katerega se je hotel vreti najprej le v slepi maščevalnosti. Pradavna dediščina indijanskega rodu, grozovita, neusmiljena, lastno življenjsko nevarnost mrko prezirajoča krvoločnost nešetih bojevnishkih rodov je ta dan zajela, kakor lava iz ognjenika, enega izmed najbolj nadarjenih Indijancev, kar jih je kdaj živel.

Se je bil le navaden maščevallec, še je bil samo osebni boj, v katerega je hitel, toda prijemu usode se ni mogel izmakniti. Stari bogovi indijanske krvi so se vselili vanj in ne bodo popustili, preden ne izvrši svoje naloge ali pa ob njej propade.

Tesni napor, tek na stezi, ki je bila vsa preslaba z grimovjem, je razvil vse njegove sposobnosti, razbistril je njegovega duha in je napravil njegovo telo gibko, kakor je gibka mlada vrbova šiba.

Tagajuta, najplemenitejši, najpogumnejši mož, prijatelj belih, zaščitnik in reševalec njihovih otrok, ki je v svojem življenju stremil samo za tem, da bi blela lica varoval pred nesrečo, mož, ki je številne bele ujetnike obvaroval mučeniške smrti in je šele nedavno izsilil od ogorčenega Kornstaka poslednji polzikus za rešitev miru, je zdaj dobil plačilo belega plemena! Njegovi starši, njegovi otroci, njegovi sorodniki, vsi so bili od podlih potepuhov najprej upijanjeni, nato pa pomorjeni.

Gritjuz se je vedno izdajal za Loganovega prijatelja!

Tekumze je brzel kakor srebrnodlak lev, po katerem so ga tudi imenovali. Vitek, prav nič zasopljen, pri tem pa krvoloč, je hitel skozi mračni gozd za svojim plenom in v očeh mu je žarel vroči, rdeči srd. Preskakoval je ležeča drevesa, izvijal se med plezalkami in opletovalkami,

preskakoval je luknje in jame, prebrel je potoček. V desnici oster nož, težki bat, s katerim je lahko razbijal lobanje, v zanki obešen ob zapestju, puška, lok, pišice — ves je bil obložen s orožjem. Znal pa je vse to orožje tudi mojestrovati, v loku in metanju noža mu ni bilo enakega. Kakor vsi rdečkožci se je tudi on najraje boril tiho, neslišno.

Steza se je vila sem in tja skozi gozd, postajala pa je čedalje širša in razločnejša. Sledovi so kazali, da so pijanci potepuhi šli skozi gozd brez strahu pred nevarnostjo. Tekumze je v svoji bistrini dobro vedel, kako so pijanci tavalji pred njim. Niti trenutek ni pomišljal na nevarnost, ki je grozila njemu samemu. Pohlep po maščevanju ga je vsega obvladoval.

Tekumze maščevalec je kmalu dohitel tolpo zasledovanih. Možakom se ni nič kaj mudilo. Tam na drugem robu gozda so nekoliko počivali. Seveda niso več prepevali in tulili, zato pa so si glasno in bahavo spet pripovedovali svoje doživljaje. Pri tem so se kajpak ošabno krohotali.

Tudi Tekumze se je nasmehnil, ali pri tem je zaškripal z zobmi. Previdno je priskakoval čedalje bližje. Ker se je pot vila pred njim in ker ga je vedno zakrivalo grmičevje, jih je lahko čisto neopaženo zasledoval. Niso se držali gosto skupaj, to je bilo ugodno za njegove namene.

Čisto spredaj je stopal črnolasi Bob Lajton. Takoj za njim drugi lovec. Ta dva sta bila videti še precej trezna in sta očitno bila vodnika tolpe.

V precejšnji oddaljenosti za njima so štrkljali trije pijanci roke v rokah in takoj za njimi je stopal četrti, ki se je lovil za njimi in se jih skušal oprijeti. Potem pa je spet precej oddaljen za to četvorico stopal — Tekumzeju najbližji krepak lovec, kateremu nikakor ni bilo mogoče prisoditi pijanosti. Sodilo se je celo lahko, da je šel nalašč poslednji, da bi bil svoje glasne tovariše ščitil.

(Dalje)

Dobroslov Chrobák:

Zadnja košnja starega očanca

Sinova-zidarja sta šla pomladti za delom.

»Vrnili se bova,« sta pisala »teden dni pred svetim Jakobom, da bova pomagala pri košnji.«
Minila je pomlad, začelo se je poletje, prišla je sreda tistega tedna pred svetim Jakobom. Sinova se nista vrnila.

S starim očetom Lanškiakom je bilo slabo. Dihati mu ni dalo in v bokih ga je zbadalo. Komaj se je proti večeru malo razgledal po gospodarstvu, že je sedel na klopi in naslonil palico k nogam.

Gori za vasjo so šli fantje s kosami na ramah in na kosiščih cule, v katerih so bile babice in kladiva za klopjanje. Ob bedrih so jim viseli osovnik. Z vsakim korakom so zagrgale v osovnikih osle: hrk, hrk...

»Greste.«

»Gremo.«

Hrk, hrk...

»Zdaj, ko se noči?«

»Da, zdaj.«

Hrk, hrk...

Zalostno gleda stari Lanškiak za fanti. »Jaz že ne pojdem... V prsih me tišči, v bokih zbada...«

Na sejmišču je bil postavil kramar stojnice s kosami. Izbereš si, kakršno ti srce poželi, kratko, dolgo, ozko ali široko. Izбира je velika. Dolge in teže kose so primernejše za žito, toda tudi kratke in lahke, zlasti če je svet valovit, so dobre. Ne smeš se prenagli, dobro je preizkusiti, preden jo izbereš. Udari jo s konico ob kamen in priložni njenemu zvoku. Poslini palec in pojdi z njim po ostrini. Potežkaj jo v roki, poskusi, ali je trda ali mehka, prepogni na kolenu. To vse ponovi v spremenjenem redu enkrat, dvakrat... desetkrat.

Stari oče se jezi nad fanti, ker že gredo na travnike. Kdo je že kaj takega videl! Še vselej je bilo o svetem Jakobu za košnjo dovolj zgodaj. Zdaj trava še ni zrela, zato se preveč vsuši, a že gredo nad njo, je mislil, rekel pa ni nič.

Ne, ne, stari oče ni nevoščljiv fantom, ki že teden dni urijo mišice s košnjo. Na soncu, na zraku.

»Ko je deževalo, se je veselil stari oči: »Nisem se prenagli: časa je še dovolj, trava še ni zrela, utrušiš se še prehitro, in prave lepote košnje se še ne naučiš.«

Košnja ni najtežavnejše kmečko delo. Zaradi tega se pripravljajo nanjo kakor duhovník na službo božjo. Fantje spijo že tri tedne na senliti daleč od vasi. Prva košnja na travniku je za fanta večjega pomena kakor natakniti prvič dolge nogavice. Nogavice so samo noša, navada. Košnja na travniku je vse nekaj drugega; to pomeni, da je sprejet med fante, da je njim enak. Koliko slišijo potem novega, le za mlade fante zanimivega. Da, fantje so pridni, nihče se ne more nad njimi pritoževati. Stari oče je vsak dan nepotrpežljivješi.

»Nista se še vrnila. Treba jima je pisati! Morda sta pozabila ali se v dneh zmotila.«

Na mah se je vtihotala v dušo starega Lanškiaka želja, da bi šel še enkrat kositi, še enkrat na travnike majat stare kosti, kjer sonce ne šteje s svojimi žarki, a zvečer bi kuhal v kotličku svinjsko meso. Vsaj še enkrat bi se naspal v senu na seniku! »Vsaj enkrat bi še šel, oh, saj enkrat...« ga je vabila skušnjava.

V prsih mu je nekoliko odleglo.

»Če prideta, me ne bosta pustila. A kaj, če ne prideta?«

»Torej, Miško, fantè, prinesi mi s stojnice kose, da jih izberem!«

Stari oče zna izbirati kose. Izbere štiri. Dve za sinova. Eno, lahko, za Miška: čas je že, da gre med fante. In eno, tako na skrivaj, da bi ne vedela stara mati, za sebe. Lanškiak je kose dobro nasadil, da je bilo videti, kakor da so zliete s kosišču. Da, kose zna nasaditi kakor redkokdo. Naduha je skorajda čisto popustila, saj čutil je ni. Čedalje žalostneje gleda stari oče kosce, ki hodijo za vasjo.

»Z namí?«

»Fant, pamet, pamet, čakam sinova...«

Tiha, smela želja je v starem očetu čedalje močnejša. Premagala bi ga, če...

»Greste?«

»Počasí... treba je... A kdaj ví?«

»Tudi nam bi bilo treba.«

Ose v osovniku vabijo. Fantje odgovorjajo: hrk, hrk...

V soboto je prišlo pismo. Stari oče si je nataknil naočnike, ali pismo, Bog pomagaj, se vrtil pred očmi in pleše po zraku. Na pomoč je poklical vnukinjo.

»Preberí pismo. Učila si se v šoli.«

»Ne moreva priti. Zasluzek je dober. Najmite druge,« je prebrala vnukinja.

Srce je zatrepetalo v starem telesu. Brada se je tresla.

»Kaj, najmem naj druge. Kdo je kaj takega že slišal. Ubijati se s tuji ljudmi je greh. Seno naj rajši segnješ!«

V nedeljo je šel stari oče v cerkev. Molil je iz srca in prosil Boga.

Po kosilu se mu ni ljubilo pogovarjati se s staro materjo. V mraku je imel že vse pripravljeno, a tudi sam se je dobro pripravil: suknič si je zapel, obul škornje, v roke vzel močno palico, a na ramo si je del koso. Sredi čela je bila guba. Že samo ta guba je bila opravičen razlog, da se je vznemirjala stara mati.

»Kaj, ti stari, ah si znorel? Boga skušáš...«

»Tiho!« jo je zavrnil s takim glasom, da je pri priči umolknila.

»Miško, pojdiva!«

Miško je pritekel z dvorišča.

»Zdaj pojdiva v imenu božjem.«

Šla sta. Miško se je včasih skrivaj ozri pod noge starega očeta, da bi videl, če drži pri hoji korak, kakor je videl pri fantih. Držal ga je.

Travniki so dišali. Sonce je sijalo. Lahen veter se je poigraval s travo.

»Tako,le, sinko, pritisčaj kosino peto, da ti ne bo silila konica v zemljo. Ena — dva, z desno nogo naprej, ena — dva, ena — dva...«

Noge puščajo na vlačnem pokošenem pasu dve ravni črti nepretrganih stopinj.

»Manj jemlji, da se preveč ne utrušiš.«

V rokah in kolenih je čutili prijetno bolečino. S pobočja je slišati ukanje dekle in zaukajo še fantje. To je zdravje in veseleje!

Dnevi so izredno lepi. Nebesni svod se izgublja v neskončnosti. Sinjina krajuje ponosno, kakor da se zaveda svoje vzvišenosti. Zelenje je brezbožno, samo vase zaverovano. Pogled na nebo in zemljo je očarljiv, da bi se človek sredi dela zasanjal in sanjal o božjem stvarstvu in svoji sili. To ti seže globoko v srce in dušo, ker čutiš, da trava, ki jo kosiš, ni mrtva, ampak živa; v njenih stebelcih se kakor povsod pretaka sok življenja. Stari oče se je podprl z dlanmi ob kosišče. Spominjal se je dobrih starih časov. Oživeli so tisočeri spomini, ki jih mladi fantje, če bi jim jih tudi pripovedoval, ne bi razumeli, kakor ne razumejo čudovitega soglasja med soncem, vodo in zemljo.

Lanškiakova siva, jasna pretokost se je topila v soncu. O, ne vzdržiš, stari! V očeh nekaj peče, solze zalivajo starčku lica.

»Dajva, Miško, v imenu božjem.«

Fant se poskuša s starcem. Bolečine v rokah ga spodbujajo. Zdržati, zdržati do polneva. Popoldne bo prijetno malo poležati.

Miško se pogovarja s starim očetom, ki pove zmeraj kaj novega, veselega. Veliko modrosti je v njegovem pripovedovanju, kar Miško dobro ve. Zvečer se je Miško zaril v seno; komaj je položil glavo, je že zaspal in ni slišal očenaša in pogovorov, ki jih je imel stari oče sam s seboj.

Zjutraj, ko se Miško zbudi, oče že klepije. Košnja mu nagaja. Ti nočni pogovori so njegovemu zdravju škodljivi. Naduhe ni, ali žalost, hujša kakor naduha, mu je legla na obraz. Čim več je pokošene trave, tem žalostnejši je starčkov obraz.

Nikoli več se ne vrnem, ne vrnem...

Predzadnji večer, ko je stala trava samo še na spodnjem koncu travnika, je bil očetov obraz še žalostnejši. Neobrita brada ni bila več siva, ampak bela ko sneg, in lica so bila zabuhla; tudi večerjati ni mogel. Koso je obesil pod senikovo kap, sedel na klado in se naslonil na steno. Miško začne jesti, pa mu jed ne tekne. Odloži žlico in čaka.

Stari oče komaj diha. Zuljavo roko, težko, trdo, je položil na prsi.

»Pomni, sin... ne pozabi, kaj sem ti pravil... Boga ne skušaj... Zemlje... zemlje ne izdajaj... Ljudi... imej rad ljudi... Spomni se, kaj sem ti pravil... Jutri... jutri bova pokosila.«

Roka, težka in trda, kakor bi bila iz lesa, je omahnila s prs na zemljo.

»Oče, oče!« objame Miško starčkova kolena in žalostno zajoka.

Fantje s sosednih senikov so zaslišali Miškovo klicanje. Prišli so in budili starčka, ga drgnili in močili.

»Ne diha. Končal je.«

Odnese lo ga na senik in mu napravili zglatve iz sena, stisnili usta, zložili roke na prsi in začeli tiho moliti.

»Naj mu bo Bog milostljiv sodnik, umrl je brez svete popotnice. Zjutraj pojdemo v vas po voz.«

Drugo jutro se je novica razširila hitro po travnikih. Fantje so se zbrali pred Lanškiakovim senikom. Spodobi se, pokropiti ga in spremiliti v vas na njegovi zadnji poti. Resnih obrazov so. Bojijo se stopiti bliže in motiti mir in počitek starega kosca. Zalostno se je pogovarjati o njegovi smrti.

»Ni pokosil,« se oglasi nekdo.

»Malo mu je ostalo. Samo spodnji konec...«

In fantje se ozrejo proti spodnjemu koncu.

»Kaj pa je to?...«

Tam na spodnjem koncu je kosil stari Lanškiak. Z Miškom bosta kmalu končala. Iz osovnika je stari potegnili oslo in začel brusiti koso. Ljudje božji, kaj je vstal od mrtvih? Slišijo, kako zvenč kosa, kako pada pod njo trava v ravni red.

Fantje se križajo in gledajo z odprtimi očmi starega Lanškiaka.

»Pokosil je!«

Bog ga ni pustil umreti, dokler ni pokosil. Šestdeset let je Lanškiak vsako leto sam začel, sam nehal.

Na poti, ko se je vračal domov, je srečal stari Lanškiak ženo in hlapca z vozom. Pošteno se je razjezil nad njima.

»Kaj vaju moti vrag? Praznično oblečena, brez grabelj! Kaj se hoči tako na travnike. Da bi vas...«

Še tisto leto, o sv. Matevžu, je stari Lanškiak zares umrl.

(Prosto prevedel iz slovaščine J. V.)

HITRO NEKAJ ITALIJANŠČINE

DVAJINPETDESETA VAJA

Il giardiniere poltrone

I primi bei giorni della primavera fecero venir la voglia ad un gentiluomo d'andar a vedere il suo giardino, dove aveva mandato il suo giardiniere a lavorare, e vi si recò. Entrato che vi fu, guardò di qua e di là per vedere dove fosse l'ortolano, e non vedendolo in nessun luogo, andò sotto gli alberi fruttiferi, ove trovòto addormentato; lo svegliò e gli disse: «È così che tu lavori, poltronaccio? Tu non guadagni nemmeno il pane che mangi, e non sei degno della luce del sole.»

«Lo so bene,» disse il giardiniere, «è per questo che mi sono messo all'ombra.»

Prevod. Vrtnar lenuh. Prvi dnevi pomladi so zbudili poželenje nekemu plemiču, da bi šel gledat svoj vrt, kamor je bil poslal svojega vrtnarja delat, pa se je odpravil tja. Ko je bil stopil tam (na vrt namreč), je gledal sem in tja, da bi videl, kje je vrtnar, in ker ga ni videl nikjer, je šel pod sadna drevesa, kjer ga je našel zaspanega; zbudil ga je in mu rekel: »Ali tako delaš, lenuhač? Ti ne zasušiš niti kruha, ki ga ješ, in nisi vreden solčne luči.« »To vem dobro,« je rekel vrtnar, »zato sem se spravil v senco.«

Razlaga besed: Il poltrone=lenuh; il giardiniere=vrtnar; far venir la voglia=zbuditi poželenje, zbuditi veselje (dobesedno: storiti priti voljo, storiti, da pride volja); il gentiluomo=plemič, poštenjak; andar a vedere=iti videt; il giardino=vrt; mandare=poslati; lavorare=delati; recarsi=odpraviti se; vi=tja; entrare=vstopiti (sentrato che vi fu= se glasi dobesedno: vstopil da je tam bil; to pomeni: ko je bil tam vstopil); guardare=gledati; di qua e di là=sem in tja; fosse=bi bil (konjunktiv preteklega časa od pomožnega glagola essere=biti; v slovenščini se v takem primeru ne rabi konjunktiv); l'ortolano=vrtnar (l'orto=zelenjadni vrt, sadovnjak); in nessun luogo=nikjer (dobesedno: na nobenem kraju); l'albero fruttifero=sadno drevo (dobesedno: drevo sadonosno); addormentato=zaspal (addormentare=usnávati; addormentarsi=zaspati); svegliare=zbuditi; disse=je rekel (tretja oseba dovršnega preteklega časa od glagola dire=reči); è così che tu lavori=ali tako delaš (dobesedno: je tako, da ti delaš); il poltronaccio=lenuhač (povečevalna oblika od besede poltrone=lenuh); guadagnare=zasluziti; nemmeno=niti; degno=vreden; la luce=luč, svetloba; il sole=solnce; só=sem (zdajšnji čas od nepravilnega glagola sapere=vedeti; só, sai, sa, sappiamo, sapete, sanno); per questo=zato; mettere=deti, staviti, postaviti, spraviti, napraviti (mettersi a qualcosa=spraviti se k čemu; mettersi all'ombra=spraviti se v senco; messo=spravil=deležnik preteklega časa; io mi sono messo=spravil sem se; povratni glagoli, na primer recarsi=napotiti se, mettersi=odpraviti se, lavarsi=umivati se itd., se spregajo v sestavljenih časih s pomočjo pomožnega glagola essere; o tem več, ko pride ta spregatev na vrsto).

DOMAČE NOVICE

* **Prva razstava narodne pobožnosti.** Dne 19. julija bo odprta v Venezii prva razstava narodne pobožnosti, ki bo nedvomno uspela ne samo zaradi novosti in izvirnosti, temveč še posebno zato, ker bo mogla izražati z vsemi učinki in obilico sredstev duhovno moč pobožne in verne duše italijanskega naroda. Razstava, na kateri sodelujejo vse italijanske pokrajine z različnimi predmeti pobožne in verske vsebine, se bo zaokrožila v skladno celoto različnih in slikovitih vpogledov. Porazdeljena bo v nastopne dele: pobožnost v hiši, pobožnost pri delu, pobožnost na morju, pobožnost pri svečanostih naroda, slike, pobožnost vojaka. Na samem prestopu praga razstave v notranjosti se bo izražal v hiši pomen prireditve, ki bo vezal običevalca v veri in verskem razpoloženju skozi vse dvorane. Na velikem stopnišču bo šel obiskovalec skozi dve vrsti vernih, razvrščenih ob straneh kakor pri procesijah in oblečenih v značilne nošnje iz vseh delov kraljevine, ki bodo sprejemali razne poklone verske narave.

* **Vodnikova družba v Ljubljani** bo izdala za leto 1942. dve knjigi: Vodnikovo pratiko za leto 1943. kakor vsako leto s številnimi slikami in s članki zanimive vsebine in pa izredno globoko zajeto in krepko napisano povest iz kmečkega življenja »Na novinah«, delo znanega pripovednika Janka Kača. Obseg obeh knjig bo znašal 20 tiskovnih pol. Članarina znaša 16 lir, stroški ekspedicije 1 liro, ako poverjenik, odnosno član dvigne knjige v družbeni pisarni ali pa se dostavi na avtobus. Ako pa prejme poverjenik za svoje člane knjige po pošti ali po železnici, znašajo ekspedicijski stroški za člana 2 liri. Direktni člani pa plačajo 20 lir za članarino in ekspedicijske stroške, ako se jim knjige pošljejo po pošti. Vezava znaša za vsako knjigo 8 lir. Knjige bo družba pričela oddajati svojim poverjenikom 5. novembra letos. Prosimo gg. poverjenike, da blagovolijo pobrati pri vseh svojih članih članarino in ekspedicijske stroške, obenem pa, da skušajo pridobiti družbi še nove člane. Vse one člane, ki so doslej naročali knjige neposredno v pisarni Vodnikove družbe, v knjigarni Tiskovne zadruga in v knjigarni Učiteljske tiskarne, prosimo, da obnovijo svojo članarino za leto 1942. čimprej.

* **Neveljavnost kakorkoli preneženih novcev in bankovcev in obveznost njih oddaje.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja: Člen 1. Državni novci in bankovci, preneženi, zaznamovani ali pretiskani s kakršnikoli znakom, besedilom ali besednimi ali imenskimi kraticami, ki ne spadajo med njih svojstvena označenja, se razglašajo za neveljavne in izven obteka. Člen 2. Kakorkoli sprejme državne novce ali bankovce, ki so kakorkoli preneženi, zaznamovani ali pretiskani, ali pa jih, če jih že ima, da v promet in jih ne izroči takoj oblastvu z navedbo, kje jih je dobil, če mu je to znano, se kaznuje, če dejanje ni huje kaznivo, z zaporo do šestih mesecev in v denarju do 5000 lir. Za sojenje teh kaznivih dejanj je pristojno vojaško vojno sodišče II. armade, ljubljanski oddelek. Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«. — Ker je bila naredba objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« 20. t. m., je torej že v veljavi.

* **Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se združijo vsa doslej obstoječa železničarska društva Ljubljanske pokrajine v eno samo društvo pod imenom Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine. Imovina društev, združenih v »notno, se prenese na Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine, ostane pa pridržana prvotnemu namenu. Za enkrat ostanejo v veljavi prispevki, ki so jih doslej obstoječa društva že določila za tekoče leto. Za predsednika Društva železničarjev Ljubljanske pokrajine je imenovan Visoki komisar inž. Janeza Lebna. Za zaupnika Visokega komisariata pri Društvu železničarjev Ljubljanske pokrajine je imenovan fašist inž. Gvidon Sarti.

* **Krojaški obrtniki so zborovali.** V beli dvorani hotela »Uniona« v Ljubljani je bilo predzadnje nedelje zborovanje krojačev, šivilj in modistk. Prisotni so bili tudi obrtniški izvedenec pri Visokem komisariatu cav. dr. Silvio Alesani, načelnik krojaške skupine Franc Može, načelnik krojaške obrti Josip Jelovšek, načelnica šiviljske in modistvske obrti Franja Seljakova in tajnik obrtniške sekcije dr. Josip Tomšič. Načelnik skupine Može je začel zbor in je pozdravil izvedenca Visokega komisariata ter ga prosil, naj izrazi Ekscelenci Visokemu komisariju vdano zahvalo pripadnikov vse stroke za dobrohotno zanimanje v njen prilog. Dr. Alesani je nato izčrpno poročal o novi organizacijski razporeditvi stroke v okviru obrtniškega odseka Zveze industrijcev in obrtnikov in v enotni skupnosti Zveze delodajalcev in o delovanju na raznih področjih. Voditeljem je izrazil

priznanje za tvorno delo. Zatem je govoril načelnik krojaške obrti Jelovšek in je pojasnjeval nove delovne pogodbe in nove tarife po kategorijah krojaške šiviljske in modistvske obrti. Nato so bile posamezne obrti porazdeljene v razne kategorije. Tajnik dr. Tomšič je poročal o delovanju sekcije, njenem poslovanju v posameznih primerih in še posebej o oskrbi posameznih kategorij s sirovinami in šivalnimi potrebščinami. Sledila je razprava in so voditelji dajali odgovore na posamezna vprašanja. Nazadnje so vsi prisotni odobrili delo, ki so ga opravili voditelji.

* **Obvezno cepljenje proti tifusu.** Cepljenje proti tifusu, ki je obvezno za razne poklice, bo ljubljanski fizikat opravil tudi letos, in sicer od 22. do 27. junija. To cepljenje sestoji iz zaužitja osmih tablet v štirih zaporednih dnevih. Tablete je treba zaužiti na tešče, ker le tako zaužite razvijejo pričakovani zaščitni učinek, proti tako nevarnemu tifusu. Tudi najbolj občutljiv žledec te tablete, na tešče zaužite, brez vsakih motenj dobro prenese. Mestni fizikat razdeljuje v svojih prostorih v Mestnem domu od 7.30 do 9. ure zaščitne tablete in nadzoruje zauživanje. Za to cepljenje prihajajo v poštev v prvi vrsti mlekarice in služkinje, ki so zaposlene z molžo, nadalje raznašalke in prodajalke mleka, vse perice in tudi vse nabiralke in raznašalke perila. Zauživanje tablet v daljših presledkih ni učinkovito. Sicer pa zaščitno cepljenje proti tifusu obvaruje človeka pred obolenjem le za omejeno dobo, zato se morajo vse že lani cepljene osebe zdaj znova cepiti. Mestni fizikat izdaja za opravljeno cepljenje pismena potrdila, ki jih bo treba ob revizijah predložiti oblastvom. Cepljenje je obvezno in je vsak neupravičen izostanek strogo kazniv.

* **Pazite na živilske nakaznice.** Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino opozarja prebivalstvo, naj pazi na svoje živilske nakaznice. Če kdo živilsko nakaznico izgubi ali mu je bila ukradena, ne more na podstav določil člana 3. naredbe Visokega komisariata z dne 23. aprila letos v nobenem primeru dobiti duplikata in so vse zadevne prošnje na Prevod ali na mestni preskrbovalni urad odveč, odnosno bodo rešene odklonilno. Duplikat živilske nakaznice je dovoljen edino v primeru, ko je nedvomno in z verodostojnimi pričami dokazano, da je bila nakaznica uničena od višje sile (požar, povodenj in podobno) in da še ni bila izrabljena.

* **Smrt blage žene.** Te dni je preminula soproga šolskega upravitelja v pokouju ga. Josipina Perkova. Rajnika je že dalje časa bolehalo. Gospa Josipina je bila dobra soproga in mati. Naj v miru počiva! Užaloščenim svojcem izrekamo toplo sožalje!

* **Električni tok ga je ubil.** Pri napeljevanju električne žice na vodu visoke napetosti je bil zaposlen 55-letni Matija Tomazin iz Tiak pri Šmarju. Pri tem se je z desno ramo dotaknil voda visoke napetosti in ga je električni tok vrغل v globino. Tovariši so mu priskočili na pomoč in ga skušali obuditi z umetnim dihanjem, toda vsaka pomoč je bila zaman. Rajniki je zapustil ženo in šest nepreskrbljenih otrok. Prepeljali so ga na njegov dom v Tiako, od koder so ga spremili k večnemu počitku na Šmarsko pokopališče. Rajniki je bil splošno priljubljen. Blag mu spomin, svojcem sožalje!

* **Strela mu je vzela govorico.** Svojevrsten dogodek se je primeril na cesti proti naselbini Cuzzag pri Novari. Med neurjem je treščilo v bližini voza, naloženega s košarami zelenjave. V voz je bil vprežen osel, ob njem je stopal 47 letni Matej Venegoni. Strela je Venegonija oplazila in mu osmodila obleko. Ko so ga našli na cesti, so ugotovili, da je zaradi prestanega strahu izgubil govorico. Ob tresku je bilo vrglo tudi osla na cesto, vendar se je žival kmalu nepoškodovano dvignila in obstala pri svojem ležečem gospodarju.

* **V Krki je utonil blizu Novega mesta** 26 letni zavrtač novomeške postaje Šemrov iz Novega mesta. Šemrov je bil še v vodo močno razgret in ga je zadela kap. Tovariši, med katerimi je bil priljubljen ga bodo ohranili v najlepšem spominu.

Trieste — Gorizia

Spremembe v župniji Planini. Z odlokom svete konsistorialne kongregacije z dne 18. aprila letos se ugotavlja, da je podružnična cerkev naselbine Planinske Gore s krajji okoli Vrha, Grmade in Gheciaroveza pripojena župniji Studenu v triestinski škofiji. Tako so naselbine Caccia, Vrh, San Canziano, Malni, Debeli Kamen s postajami ob cesti iz Postumie v Caccio in iz Postumie na Debeli Kamen priključene župniji Postumil v triestinski škofiji.

Iz Spodnje Štajerske

Poziv bivšim jugoslovenskim učiteljem in učiteljicam. Prosvetna oblastva so pozvala vse bivše jugoslovenske učitelje in učiteljice mariborskega okrožja, ki so bili pred letom dni zavrtnjeni, naj obnove prošnje za izpit. Ponovni izpit bo 1. julija.

Smrt blage žene. V Mariboru je umrla v starosti 56 let ga. Marija Ziherjeva, žena predsednika okrožnega sodišča. Blaga pokojnica je bila skromna gospa, ki je živelja zgolj za blaginjo svoje družine. Zaradi lepega značaja je bila splošno priljubljena. Poleg moža je zapustila hčerko edinko in dva vnuka. Blag ji spomin!

Iz Gorenjske

Dve nesreči. 18letni Dominik Pisec iz Vetricnja na Koroškem se je zadnji čas mudil v Admontu. Na nekem izletu je blizu postaje Frauenberga prišel pod osebni vlak in bil takoj mrtev. — V Vrbskem jezeru pa je utonil trgovski pomočnik Edvard Novak, doma z Gorenjskega.

Iz Hrvatske

Pravoslavno ljudstvo se vrača na svoje domove. Hrvatski listi poročajo, da se pravoslavni Hrvati iz okrajev Banje Luke, Kotora-Varoša, Ključa in Sanskega mosta vračajo na svoje domove in izražajo pokorščino hrvatskim državnim oblastvom. Tudi v vzhodnih krajih Hercegovine je nastopilo pomirjenje. Ljudje, ki so morali zapustiti svoje domove, se z veseljem vračajo na delo.

100.000 Hrvatov je zaposleno v Nemčiji. Te dni je nemški poslanik Siegfried Kasche v zagrebški Delavski zbornici poklonil Hitlerjevo sliko ob priliki odhoda stotisočnega delavca na delo v Nemčijo.

Podražitev tobaka. S takojšnjo veljavnostjo je hrvatska monopolska uprava podražila vse tobakne izdelke za 50 odstotkov. Škatlica najcenejših cigaret (20 kosov) stane zdaj 20 kun, najdražje vrste pa 34 kun.

Iz Srbije

Sestanek banatske nemške mladine. Nemška narodnostna skupina v Banatu je imela v Pančevu mladinski dan. Zbrala se je mladina iz vseh krajev južnega Banata in sprejela iz rok svojih vodij zastave. Svečanosti so prisostvovali tudi zastopniki vojske.

Prepoved šminkanja in kajenja za ženske. Župan v Kraljevu je izdal ukaz, ki prepoveduje ženam šminkanje ali kajenje na javnih prostorih.

× **Zadnji kolhoz razpuščen.** V vasi Koidanovu v minskem okrožju so nemška okupacijska oblastva razpustila zadnji kolhoz in s tem je bila razdelitev zemlje med kmete v Beli Rusiji zaključena. Nemška okupacijska oblastva so odpravila vse kolektivne kmetije v zasedenih vzhodnih pokrajinah. Samo v okrajih Slucku in Minsku je bilo razpuščenih 1940 kolhozov s 3500 vasei in 122.000 kmetijami. Te številke se nanašajo na starosovjetski del Bele Rusije, medtem ko so bili na bivšem poljskem ozemlju kolhozi razpuščeni takoj po prihodu nemških čet.

× **Teden s tremi četrtki.** Ni verjetno, da bi imel en sam teden lahko kar tri četrtke. Pa se je vendar to že zgodilo, in sicer meseca oktobra leta 1582., ko so v gregorijanskem koledarju preskočili deset dni, da bi ga spravili v sklad z julijanskim. Tedaj je bil od 1. do 17. oktobra en sam teden in ker je bil 1. oktober na sredo, so bili četrtki 2., 9 in 16. oktobra. To se bo moralo ponoviti približno čez 40.000 let.

× **Ocon kot zdravilo.** Navaden človek razume pod oconom samo posebno čist zrak, v resnici je pa ocon samostojen plin in odkril so ga komaj pred 100 leti. Povsem čisti ocon je brezbarven in diši po strelah. Ocon namreč nastane pri prediranju električnih isker skozi ozračje. Ker je ocon tako rekoč pojačen kisik, so prišli učenjaki na misel, uporabljati ga v zdravilstvu, kakor uporabljajo čisti kisik. Prvotno so bili doseženi pri tem zelo nasprotujoči si uspehi. Šele nekaj let je od tega, ko je neki curiški zobni zdravnik prišel na to, da je velika razlika med ocom, izvirajočim iz zraka, in onim, ki ga dobimo iz čistega kisika. Iz zraka dobljenemu kisiku so namreč primešane strupene učinkujoče dušikove spojine. Odkar je bilo to ugotovljeno, se čisti ocon mnogo uporablja v zdravilstvu. Ocon ubija bakterije in ga uporabljajo tudi za razkuževanje ran. Globoka gnojenja se mnogo hitreje zacelijo, če jih spiramo z ocom. Posebno dobro došlo sredstvo je ocon v zobnem zdravilstvu. Zobni zdravniki ga uporabljajo v vseh primerih gnojenja, pa tudi pri vnetju v čeljustih se ocon zelo dobro obnese.

× **Slon lahko hodi po kitu.** Teško si mislimo, da bi se mogel slon sprehajati po kitu. Toda s tem najlaže ponazorimo velikost teh dveh največjih sesalcev, največjega na suhem in največjega v vodi. Odrasel slon je dolg približno štiri in pol metra, kit pa meri takoj po rojstvu že sedem metrov. V treh mesecih zraste še za tri metre, na teži pa pridobi dnevno okrog 100 kg. Dve leti star kit je dolg že 24 m in rase naprej do svojih 12 let, ko tehta 200 do 400 ton. Slon je torej v primeru s kitom pravi prtilikavec.



PO SVETU

× **Atentatorji na Heydricha v Pragi izsledeni in usmrčeni.** Uradno poročajo iz Prage, da je našla državna policija morilce protektorjevega namestnika za Češko in Moravsko policijskega generala Heydricha, in sicer v neki cerkvi v mestu, ki je bila morilec dolgo časa pribežališče. Morilce so zajeli in ubili. Obenem so bili usmrčeni njih neposredni pajdaši. Vsi so češke narodnosti in so se vtihotapili, kakor dalje navaja uradno poročilo, v protektorat s pomočjo angleških letal, da bi izvršili atentat.

× **Sestra japonskega vrhovnega poveljnika živi v okolici Pariza.** Pri Bloisu, slavnem gradu nekdanjih francoskih kraljev pri Parizu, biva že dalje časa. Poročena je s Francozom in jo vsi poznajo po imenu Madame Depardon. Prej se je imenovala Haruko Jamada. Je hčerka premožnega trgovca z rižem iz Fage, mesteca severno Nagasakija. Oče je imel 10 otrok, a to mu še ni bilo preveč in je adoptiral še šest otrok. Deveti izmed njegovih otrok, Matsui Jamada, je bil od usode izbran, da postane vrhovni poveljnik japonske vojske. Sestra, ki jo je živahen francoski trgovec povedel v Evropo, kjer živita srečno sama zase, pripoveduje o svojem bratu, da je bil že v mladosti svojevoljen značaj. Ko mu je bilo 14 let, je nekoč zapustil šolo, ker je profesor storil njegovemu sošolcu krivico. Sam ravnatelj je moral priti po dijaka, da se je vrnil v razred.

× **Hribček se je pogreznil.** Hrib Cerro Hijoso v občini Castilleos del Romeral v Španiji se je te dni nenadoma sesul in pogreznil. Pogreznjenje je spremljalo močno podzemeljsko grmenje s potresom. Potresni sunki so se začeli v prvih jutrnjih urah in so povzročili velik preplah med tamošnjim prebivalstvom. Na kraj nesreče so takoj prihiteli vojniki in se lotili reševanja. Proti večeru je grič že čisto izginil in z njim vred so se pogreznil nasadi oljk in vinogradi v obsegu nekoliko stotin metrov. Človeških žrtev menda ni bilo.

× **Ljudje so čedalje večji.** Po novih nemških raziskovanjih se je dognalo, da pridobivajo novorojenčki na velikosti in teži. Opazovali so kakih 6000 novorojenčkov in ugotovili, da je povprečna višina novorojenčka ob porodu 51,5 cm, to je za poldrugi centimeter več kakor prejšnje čase. S tem v zvezi je tudi prirastek na povprečni teži, ki se je dvignila od 3200 na 3400 gramov. Posebno zanimivo je dejstvo, da se je s povečanjem novorojenčkov podaljšala tudi doba nosečnosti, in to povprečno za pet dni.

× **Najmlajša denarna edinica v Evropi.** Najmlajša valuta v Evropi je tako imenovana karbovanec, ki so ga pred kratkim dali v promet v Ukrajini. Ime pomeni v ukrajinski isti kakor v ruski rubelj. Od vseh novih vrst denarja, kar jih je bilo izdano v novonastalih evropskih državah, samo hrvaška kuna ni odvisna od Nemške državne banke. Odvisni pa so novi poljski zlot, slovaška krona, ki je bila izdana namesto prejšnje češkoslovaške krome, in srbski dinar, ki je nadomestil prejšnji jugoslovanski dinar.

× **V Argentini je zdaj huda zima.** Ko se pri nas čedalje bolj bližajo pasji dnevi najhujše poletne vročine, je nastopil v Argentini hud mraz. Poročilo iz Buenos Airesa pravi, da je toplomer na področju okrog Las Cuevasa nenadno padel na 22 stopinj pod ničlo, v pokrajinski okrog Las Vacasa pa na 15 stopinj. V pokrajinah Mendoszi in San Juanu je zadnje dni zapadlo obilo snega. Na potih, ki drže čez gorovje Ande, so hudi zameti, tako da je prekinjen ves promet.

× **Smrtne obsodbe na Dunaju zaradi tatvin vojakov namenjenih zavojčkov.** Na Dunaju so uradno objavili: Dne 11. t. m. je bil v Gradcu obsojen na smrt 50letni Johann König, ker je kljub ponovnim svarilom kradel na pošti zavojčke, namenjene vojakom na bojišču. Isti dan je bil v Celovcu usmrčen na smrt obsojeni Franc Gorjup, rojen l. 1911. v Gmajnici v novomeškem okraju, ker je umoril svojega gospodarja. — Pred posebnim sodiščem na Dunaju se je dalje zagovarjala 37letna Marija Höllerjeva, ker je pokradla kot poštna dostavljalka najmanj 500 zavojčkov, namenjenih vojakom. Höllerjeva bo te tatvine plačala s smrtjo.

× **Steklene zvonove uvajajo.** V neki češki vasi, kjer je zelo razvita industrija stekla, so sklenili, da bodo za župno cerkev vili nove zvonove iz stekla. Steklo bo zelo trdo in bo prijetno zvenelo. To bodo prvi stekleni zvonovi v protektoratu. Ako se bodo obnesli, jih bodo uvedli še v drugih krajih.

SMEŠNICE



Atlet Boštjan ni zmerom junak



Boštjan atlet od sile je močan. Ta sila pride z dviganjem na dan: dvatisoč kilogramov ni od muh, a jih požene v zrak ko prazen puh.



Ce pa že teža res tolika ni, vsaj to drži, da slon na njem stoji. Slepartil se s slonom pač ne da, ko vidimo, da slon ga ne zmečka.



Ce mož pa gre na vlak, da odpotuje, cigaro fino v ustih prežvekuje. Komodnosti je vdan nad vse Boštjan, junak iz njega zbežal je močan.



Pretežek kovček v roki se mu zdi, zato takoj nosača zanj dobi. Naprej Boštjan jo s palico menca, za njim slabič se s kovčgom peha.

NI RAZLIKE

Miha: »Pravijo, da so blondinke nežnejše od črnk.«

Jaka: »Moja žena je bila že oboje, a jaz nisem opazil razlike...«

LJUBEZEN IN BOGASTVO

Marko: »Dragi prijatelj, izbirati moram med dvema nevestama, in sicer med deklico, ki jo ljubim, in bogato vdovo, ki mi ne ugaja... Kaj bi mi svetoval?«

Matevž: »Ljubezen je vir vse sreče. Ljubezen napravi iz siromaštva bogastvo, trud spremeni v užitek, zemljo v nebesa...«

Marko: »Dovolj, dovolj! Poročil se bom s siromašno deklico.«

Matevž: »Poštena beseda! Prosim te pa, da mi daš naslov one bogate vdove...«

GRIZA

»Čuješ, Melhijor,« je dejal Gašper svojemu najboljšemu prijatelju, »naš Miha ima grizo. Dobil jo je od kuharice, katero je bil poljubl.«

»Torej je siromak bolezen nalezel,« je menil Melhijor.

»To je strašno,« je nadaljeval Gašper, »tudi jaz sem jo poljubl.«

»Torej boš tudi ti zbolel.«

»Strašno! Prav davi sem poljubl svojo ženo. Zdaj bo tudi ona zbolela za grizo.«

Tisti trenutek prijatelj Melhijor ves preplašen pokoncu: »Ta je lepa; Tedaj sem se tudi jaz nalezel grize.«

PRI SÓLSKI TELOVADBI

Učitelj telovadbe je kazal učencem razne telesne gibe, med drugim tudi vajo, kako je treba premikati noge pri vožnji s kolesom.

Dečki so se morali pri tej vaji vleči na hrbet in so brcali, da je bilo veselje. Naenkrat pa je Nace sredi breajočih nog nenadno prenehal premikati krače.

»Kaj pa ti, Nace,« se je razjekl učitelj, »ali se ne boš uril naprej?«

»Bom, bom, gospod učitelj,« je odvrnil Nace, »zdaj se malo furam frajlauf!«

TEHTEN IZGOVOR

Sodnik: »Že pred letom dni sem vas obsodil zaradi tatvine plašča, a zdaj ste spet tu!«

Tat: »Kaj hočete, gospod sodnik, blago je danes slabo in dalje ko eno leto ne drži!«

ZANESLJIVO ZNAMENJE

Zora: »Ali že veš, da ne bo Mirko vzel?«

Vera: »Kaj te je že prosil za roko?«

Zora: »Tisto ne, toda pri očetu si neprestano izposcuje denar...«

ČEDALJE VEČ BO

Gospodična stoji pred sodnikom.

»Koliko ste stari?« vpraša sodnik.

Gospodična pomišlja.

»Nič ne pomišljajte, z vsako sekundo bo več!«

DOSLEDEN

A: »Zakaj se ne smejete dovtipom gospoda Lokarja? Ali se vam ne zdijo smešni?«

B: »Zelo mi ugajajo. Samo tega človeka jaz ne trpim in se dovtipom zavoljo tega smejem šele doma.«

TAT PRED SODNIKOM

Sodnik: »Miha Cepur, vi ste kar na pokopališču ukradli kolo...«

Obtoženec: »Motite se, gospod sodnik! Res sem vzel tisto kolo tam na pokopališču. Pa zakaj bi ga ne bil vzel, ko je stalo tako osamijeno ob križu, da sem bil prepričan, da njegov lastnik počiva že v grobu...«

ŽIVLJENJE IN SANJE

Zaskrbljena žena. Doživeli boste kako neprijetnost, ki vam bo povzročila morda trenutno bol, kaj kmalu pa jo boste pozabili. Zadnji dogodki, ki so vas neposredno prizadeli, so vam razburkali notranjost. Ta nemir pa prihaja na površje v snu. Življenje niha med srečo in nesrečo, kakor valovi razburkanega morja. Kadar človeka zadene kaka neprilika, lahko pričakuje skorajšnjeboljšanje in obratno. Zato le pogumno naprej!

Podoba. Vaša prošnja, če res preveč ne zahtevate, bo uslišana. Pa tudi v drugih zadevah se vam obeta dobro. Doživeli boste marsikak uspeh in mnogo veselja. Posebno za imetje dobro pomeni. Vendar vam priporočam skromnost v željah, ker se sicer utegne zgoditi, da boste razočarani.

Zvestoba. V vsakem pogledu dobro. Prejeli boste morda nepričakovane, a dobre vesti. Uživali boste mnogo zaupanja. Ker ste odkritosrčni in neizkušeni, bodite previdni in ne verujte vsakomur, da ne boste doživeli nepotrebna razočaranja.